

Tutu ni tee Daniel, tee ni ndakani tno'o ia Dios

¹ Ya'a ndakani kuentu ñayiu Jerusalén ja ni kakuiko ña rey Nabucodonosor, kuia kuu uni ja tatnuni Joacim, rey ñayiu judio. Ni ja'an Nabucodonosor, rey ñuu Babilonia, maa ñuu Jerusalén, te ni ka jionduu de jin soldado de. ² Te ni jandetu Jito'o Dios ja ni kakuiko ña Nabucodonosor jin Joacim, rey ñayiu judio, vi ni jiso de sava ndatniuu ja oo veñu'u ia Dios, te kua'an jin de ñuu Babilonia. Te ni tava'a de nuu ka ova'a jakuika neva'a chu'chi de ini veñu'u de. ³ Te ni tatnuni rey Babilonia yun nuu Aspenaz, tee tatnuni nuu tee ka jinokuechi nuu de, ja na junkuaka de seyii ñayiu Israel ja ka kui tna'a kuikin rey judio vi tee ka kuu na'nu, ⁴ suchi yii kuechi ja ka jito gua'i, vi tu nagua ka ndo'o nuu yiki kuñui, ja ka jini ndi'i tno'o ndichi, suchi inu ndichi vi inu kaji ini, vi inu ñama ini ja vi kunukuechi nuu ve'e tniuu maa rey. Te na kaxtno'o de nui sa'an ñayiu Babilonia vi naxa ka tei vi ka ka'ui. ⁵ Te ni tatnuni rey yun ja na vi kokuña'a de ndei ja jika nuu ve'e maa rey ja na vi kokai in kiuu in kiuu, vi vinu ja ka ji'i maa rey, te na vi skua'a ña de jin nuu uni kuia. Te nuu jino kiuu yun, te vi kendoi ja vi kokunukuechi nuu rey.

Ni jinokuei Daniel jin uni ka suchi kuechi nuu ve'e tniuu rey

⁶ Te ne'u suchi kuechi ya'a ka oo Daniel vi Ananías vi Misael vi Azarías, ja ka kui ndikin tata Judá. ⁷ Te tee tatnuni nuu tee ka jinokuechi yun ni ndasama sivi, te Daniel ni ndaxnani de Beltsasar; te Ananías, Sadrac; te Misael, Mesac; te Azarías, Abed-nego.

⁸ Su ni ndakani ini Daniel jin anui ja ma kuiso kavai Ley ñui jin ndei kai vi ni jin vinu ja tetniuu maa rey. Te yun guaa ni jikanta'ui nuu tee tatnuni nuu tee ka jinokuechi yun ja ma tenini ña de ja sa'a tne'i mai jin yun. ⁹ Te ni sa'a ia Dios ja ni ka'an nda'u ni ka'an kee ña tee tatnuni nuu tee ka jinokuechi yun jin Daniel. ¹⁰ Su jiña'a de nuu Daniel:

—Yu'u rin nuu jito'o rin, rey, chi ja ni ka'an maa de nagua kuu ja vi kaa vi ko'o ron. Te nuu na kuni ña de ja saa sua'a mavikuxii ka ron saa sava ka suchi inuu jin ron, te ja ja'a ron, te ka'ni ña rey jin rin —jiña'a de.

¹¹ Te ni skuiso siki ña tee tatnuni yun jin in tee ja na kokoto ña de jin Daniel vi Ananías vi Misael vi Azarías. Yun te ni ka'an Daniel jin tee jito ña yun, te jiña'i:

¹² —Jikanta'u san ja koto tnuni ni jin san ja ka jinokuechi san nuu ni uxi kiuu, te kotaa ni yuku kuu na vi kokaa san, te ndute ni na vi koko'o san. ¹³ Te nuu na jino kiuu yun, te kondia'a ni nuu san jin nuu suchi ka jaa ndei ja tetniuu maa rey, yun te sa'a maa ni naxa ndia'a ña ni jin san —jiña'i.

¹⁴ Te ni jinkuaan ini tee jito ña yun ja siun jiña'i, te ni jito tnuni ña de jin suchi yun nuu uxi kiuu. ¹⁵ Te nuu ni jino nuu uxi kiuu, te ni jini de ja ka oo ndatnu nui vi ka oo gua'a ka nui

saa sava ka suchi kuechi ja ka jaa ndei ja tetniuu maa rey. ¹⁶ Saa te ni ondaki'in maa tee jito ña yun ndei ja vi kai vi vinu ja vi ko'i, te ni ojiña'a de yuku kuii ni ka ojai.

¹⁷ Te ni jiña'a ia Dios tno'o ndichi nuu ndi kuun suchi kuechi ya'a ja vi kokaji, te vi jinkui'nu ini naxa ka'an ndi'i nuu liuru, te vi kuni kaji nagua kuu. Te Daniel, chi ni ojinkui'nu ini naxa kei ndi'i ja skuni ña vi jani. ¹⁸ Te nuu ni skunkuu kiuu ni jani rey Nabucodonosor ja ki'inkuei suchi kuechi yun nuu de, te ni jinsia'a ña tee tatnuni nuu tee ka jinokuechi yun jin ndi'i suchi kuechi yun nuu maa de. ¹⁹ Te ni ka ndatno'o maa rey jin, te tu ni nuku'un de ni in ne'u ndi'i suchi yun ja vi kintna'a inui na kuinio Daniel vi Ananías vi Misael vi Azarías. Saa te ni ka kendoi ja ka jinokuechi nuu rey. ²⁰ Te nuu ndi'i tno'o ndichi vi ja jinkui'nu ini ja jikan tno'o ña rey, ni jini de ja uxi jichi gua'a ndeva'a ka suchi kui saa ndi'i tee ka jitotnuni vi tee inu tasi ja ka oo nii ñuu nuu tatnuni de. ²¹ Te ni kendoo Daniel ñuu yun guaa ndee kuia xtnañu'u ja ni tatnuni rey Ciro.

2

Ni jika in jani nuu rey Nabucodonosor

¹ Te kuia kuu uu ja tatnuni rey Nabucodonosor, ni jika jani nuu de, te ndi'ni ndeva'a de, te vi ña ni ndii ka ñua'na nuu de ja ndakusun de. ² Yun te ni tatnuni de ja ni ka kana ña jin tee ka jitotnuni vi tee ka skua'a siki kimi vi tee tasi vi tee ndichi, nagua ja na vi ka'an de na jani kuu. Te nuu ni

jinokuei de, te ni ja'ankuei de nuu oo rey. ³ Te jiña'a rey nuu de:

—Ni jika in jani nuu san, te ndi'ni ndeva'a san ja kuni san na jani kuu —jiña'a de.

⁴ Yun te ni ka ka'an tee ndichi yun nuu rey jin sa'an arameo, te ka jiña'a de:

—Siun ni koteku ni, vi tata rey. Te ndakani ni naxa ni jani ni nuu sein ja ka jinokuechi san nuu ni, te na vi ka'an san naxa kei jani ni jani ni —ka jiña'a de.

⁵ Te jiña'a rey nuu tee ndichi yun:

—Ya'a kuu ja ja ni ndakani ini san: Nuu ja ma vi ka'an ni naxa ni jani san vi naxa kei ja ni jani san, te vi skuechi kueli ña jin ni, te vi xnani ndi'i ve'e ni. ⁶ Su nuu ja na vi ka'an ni naxa ni jani san vi naxa kei ja ni jani san, te vi ni'i ni ja skuta'u ña san vi jandiuxi, vi koo jayiñu'u ndeva'a nuu ni. Te yun guaa vi ka'an ni naxa ni jani san vi naxa kei ja ni jani san —jiña'a de.

⁷ Te jichi kuu uu ka jiña'a tee ndichi yun:

—Ka'an ni naxa ni jani ni nuu sein ja ka jinokuechi nuu ni, vi tata rey, te na vi ka'an san naxa kei ja ni jani ni —ka jiña'a de.

⁸ Su jiña'a rey:

—Ja jini gua'a san ja maa ni ka kuini ni ja na kaka ore, chi ja ka jini ni naxa ndakani ini san ja sa'a san. ⁹ Su nuu ja ma vi ka'an ni naxa ni jani san, te invaa ni tnundo'o vi tna'a ni, chi ja ni ka ndatno'o tna'a ni ja vi ka'an ni tno'o tno'o, te vi xnda'u ña ni jin san, guaa ndee na sama ini san. Su vi ka'an ni naxa ni jani san, nagua ja na kuni san ja suni kuu vi ka'an ni naxa kei ja ni jani san —jiña'a de.

¹⁰ Te ka jiña'a tee ndichi yun nuu rey:

—Tu sa'un na in ñayiu ñuyiu kuu kuni nagua kuini maa ni, vi tata rey, ja kuni ni. Te inka kuu ja ni in rey, a kuu ka'nu ndeva'a de axi joo ni, te tu na ama ka jikan tno'o de tno'o ya'a nuu ni in tee ka jitotnuni, ni tee ka skua'a siki kimi, te ni nuu tee ndichi. ¹¹ Chi tno'o ja jikan tno'o ña ni, vi tata rey, kuu in tno'o vijin ndeva'a, te tu na in ñayiu kuu kuni. Maintno'o chu'chi, guaa ka jini ya, su tu ka oo ia yun ne'u ñayiu ñuyiu —ka jiña'a de.

¹² Nuu ni onini rey tno'o yun, te ni kiti ndeva'a ini de, te ni tatnuni de ja vi ka'ni ndi'i tee ndichi ka oo ñuu Babilonia. ¹³ Te ni ka xtutenuu de tno'o ni kee nuu ka'an ja vi ka'ni ndi'i tee ndichi, te suni ni ka ndanduku de Daniel vi sava ka suchi ka ndeka tna'a jin, nagua ja vi ka'ni ña de jin.

Ni jini Daniel naxa ni jani rey

¹⁴ Te nuu kua'an Arioc, tee tatnuni nuu tee ka jito ve'e tniuu nuu oo rey, ja ka'ni de tee ndichi ka oo Babilonia, yun te ni ka'an ndichi ka'an kaji Daniel nuu Arioc yun, ¹⁵ te ni jikan tno'i:

—¿Na ja'a kuu ja kene'e rey in tno'o xeen ndeva'a? —jiña'i.

Te ni ndakani Arioc na ja'a kuu nuu Daniel. ¹⁶ Yun te ñama ni ja'an Daniel nuu oo rey, te ni jikain ja na kondetu nuu ka de, nagua ja na kuu ka'in naxa ni jani de vi naxa kei jani yun. ¹⁷ Yun te kuano'o Daniel ve'i, te ni kaxtno'i ja siun kaa tnundo'o ka tna'i nuu Ananías vi Misael vi nuu Azarías, suchi ka oo jin. ¹⁸ Te ni ka'in ja na vi kakain nuu ia Dios oo ndee andivi ja na kunda'u

ini ña ya siki jani oyu'u yun, nagua ja ma vi kui jin sava ka ñayiu ndichi ka oo Babilonia yun.

¹⁹ Yun te nuu jakuaa sua'a, te ni ndaskuni ña jani oyu'u yun jin Daniel, te ni ndakuanta'u ka'nui nuu ia Dios oo ndee andivi, ²⁰ te jiña'i:

Na ta'u na ndetu sivi ia Dios ja oo nikuii nikani, chi nuu maa ya oo jandichi vi jaka'nu ya.

²¹ Te maa ya sama tiempu vi kuia,

te jani ya rey vi xtajioo ya,

te jiña'a ya tno'o ndichi nuu ñayiu ndichi vi ja jinkui'nu ini nuu ñayiu kaji ini.

²² Te maa ya skuni ña javijin vi ja oo yu'u,

te jini ya nagua oo nuu nee

chi oo jaye'e jin maa ya.

²³ Te nuu maa ni ndakuanta'u san

ja kuu ni ia Dios ndi tata san,

te sa'a ka'nu ña san,

chi ni taa ni tno'o ndichi vi jandakui san,

te ni skuni ña ni vitna ja ka jikan san nuu ni,

te ni xne'e ni jani ja xndi'ni ña jin rey.

Jiña'i nuu ia Dios.

Ni kaxtno'o Daniel naxa kei jani ni jani rey

²⁴ Yun te ni ja'an Daniel nuu oo Arioc, tee xiin nuu ni tatnuni rey ja ka'ni de tee ndichi ka oo Babilonia, te jiña'i sua'a:

—Ma ka'ni ni tee ndichi ka oo Babilonia ya'a. Te kuaka ña ni na ki'in san nuu oo rey, te na kaxtno'o maa san naxa kei jani de —jiña'i.

²⁵ Yun te ñama kuiti ni jaka ña maa Arioc jin Daniel nuu oo rey, te jiña'a de sua'a:

—Ni junku'un san suchi ya'a ne'u ñayiu judio ja ni ka jaka ndeva'a ña ñayiu ñuo, ja ka'in nuu maa ni, vi tata rey, naxa kei jani ni —jiña'a de.

²⁶ Yun te jiña'a rey nuu Daniel, suchi ni ka ndaxnani Beltsasar:

—¿A kuu ndija ka'an ron nagua ni jini rin nuu jani rin vi naxa kei ka'an? —jiña'a de.

²⁷ Te jiña'a Daniel nuu rey:

—Ja ja'a tno'o oyu'u ja kuini maa ni, vi rey, ja kuni ni, tu na in tee ndichi, ni tee skua'a siki kimi, ni tee jitotnuni, ni tee tasi ja kuu vi kaxtno'o nuu ni, vi tata rey. ²⁸ Su oo in ia Dios ndee andivi ja skuni ña ya tno'o oyu'u, te maa ya ni kaxtno'o nuu ni, vi rey Nabucodonosor, nagua kokuu kiuu ja vaji nuu kuee ka. Ya'a kuu jani ni vi ja ni jini ni nuu katuu ni nuu jito ni kixin ni.

²⁹ 'Nuu katuu ni, vi tata rey, nuu jito ni, te ni kii ja ndakani ini ni naxa kaa ja kokuu nuu kuee ka. Te ia ja skuni ña tno'o oyu'u ni xne'e ya naxa kaa ja kokuu. ³⁰ Te ni xne'e ya nuu maa san tno'o oyu'u ya'a, su masu chia ndichi ka san saa sava ka ñayiu ñuyiu, chi saa nagua ja kaxtno'o san nuu maa ni, vi tata rey, naxa kei jani ni, te saa nagua ja jinkui'nu ini ni nagua ndakani ini ni.

³¹ 'Te nuu jani yun ni jini ni, vi tata rey, in jaka'nu ndeva'a ja na kaa ñayiu. Te ka'nu ndeva'a kuu vi ye'e tajan, nukuiin ichi nuu ni, te ioo ndeva'a jito. ³² Te xini yun kuu oro nino'o, te ndika vi nda'a kuu plata, te chii vi kuñu kokin si'in kuu bronce. ³³ Te si'in kuu kaa. Te ja'a, chi joo kuu kaa, te joo kuu ñu'u ndo'o. ³⁴ Te oo ni ndia'a ni yun, te sanaa ni jiotuu in kava ja masu na ñayiu ni skiotuu. Te ni kani ja'a ja na kaa

ñayiu yun nuu kuu kaa vi ñu'u, te skuechi kueli ña. ³⁵ Yun te ndi'i ni ka jechi kueli ja kuu kaa vi ñu'u vi bronze vi plata vi oro. Te ni nduu ja na kaa ñayiu yun ñuyaka na kuinio mi'i yoo ja ka xtechi triu, te ni xtechi ndi'i ña tachi, te ni tu ka na ndena'a ja ni oo jayun. Su kava ja ni kani ña jin ja na kaa ñayiu yun, ni nduu in yuku ka'nu ndeva'a ja vi ni chitu nii oo ñuyiu.

³⁶ 'Ya'a kuu ja ni jani ni, vi tata rey. Te vitna te na ka'an san naxa kei jani ni. ³⁷ Maa ni, vi tata rey, kuu ni rey ka'nu ka nuu ndi'i rey, chi maa ia Dios oo ndee andivi ni chitniuu ña ja kotatnuni ni, vi koo ni jin jaka'nu vi jandakui vi jayifñu'u. ³⁸ Te nuu nda'a maa ni, ni xndendoo ia Dios ndi'i ñayiu vi kiti yuku vi tisala, tu ni ja sa'i ndeni nuu kuu ja ka oi. Te maa ia Dios ni sa'a ka'nu ña ja kotatnuni ni nuu ndi'i. Te maa ni kuu yiki xini ja kuu oro yun. ³⁹ Te nuu ya'a ja kotatnuni maa ni, vi tata rey, te kotatnuni inka rey kokuu lule ka saa maa ni. Yun te saa kii inka rey kuu uni ja kuu bronze, ja kundee kotatnuni nuu ndi'i ñayiu ñuyiu. ⁴⁰ Te rey kuu kuun koo ndakui de na kuinio kaa, te nagua ta'u kaa yun ndi'i nani guaa kuu te xnaa ña, te suni saa sa'a rey yun, chi skuechi kueli de sava ka nuu ka tatnuni rey, te xnaa de.

⁴¹ 'Te ja ni jini ni ja'a yun vi xinja'a ja joo kuu ñu'u ndo'o vi joo kuu kaa. Te kaa ja saka tna'a jin ñu'u ja ni jini ni yun, vi tata rey, kei ka'an ja te'nde sagua nuu tatnuni rey yun, visi koo ndakui de na kuinio kaa. ⁴² Te ja siun joo xinja'a yun kuu kaa, te joo kuu ñu'u, te yun kei ka'an ja joo nuu tatnuni rey yun koo ndakui, te

joo koo vita. ⁴³ Te ja siun ni jini ni kaa ja saka tna'a jin ñu'u, te saa vi sa'a rey yun, chi vi sa'a de in tratu, te vi saka tna'a de jin ma'ñu sagua ja vi tnanda'a de, su ma kuu vi nitna'a inuu in in de, nagua sa'a kaa ja tu saka tna'a jin ñu'u. ⁴⁴ Te kiuu ja vi kotatnuni rey ya'a, chi sa'a ia Dios oo ndee andivi ja ndakoo inka rey kotatnuni ja ma naa sa'un. Te ni in ñuu ma kundee ja kokuu nija'nu nuu, te xnaa ndi'i nuu ka tatnuni sava ka rey. Su maa, chi nikuii nikani ni koo. ⁴⁵ Yun kei ka'an kava ni jini ni ja ni jiotuu ndee nuu yuku yun ja masu na ñayiu ni skiotuu, kava ja ni skuechi kueli ña jin kaa vi bronce vi ñu'u vi plata vi oro. Te maa ia Dios ka'nu ndeva'a ni skuni ña jin maa ni, vi tata rey, naxa kaa ja kokuu nuu kuee ka. Te ni jani ndaa ni vi oo ndaa ndija ja saa kei jani yun —jiña'i.

⁴⁶ Yun te ni jinkuiin jiti rey Nabucodonosor nuu Daniel, te ni chindei de xini de ndee nuu ñu'u, te ni tatnuni de ja vi soko ñayiu, te vi teñu'i suja vixin nuu Daniel. ⁴⁷ Te jiña'a rey yun nuu Daniel:

—Ja ndaa ndija ja Dios ron kuu Dios ka'nu ka nuu ndi'i chu'chi, te maa ya kuu Jito'o tee ka kuu rey, te maa ya kuu ia skuni ña tno'o oyu'u, chi ni kuu ni jini ron tno'o ni oyu'u ya'a —jiña'a de.

⁴⁸ Yun te ni sa'a ka'nu ña rey ja ni onei tniuu ka'nu ndeva'a, te kua'a ja ni skuta'u ña de, vi ni chitniuu ña de ja kotatnuni nuu ndi'i ñuu ja tñii Babilonia, vi mai kuu tee ka'nu ka ja tatnuni nuu ndi'i tee ndichi maa ñuu ka'nu Babilonia yun. ⁴⁹ Te ni jikan Daniel nuu rey ja na chitniuu ña de ja vi kotatnuni Sadrac vi Mesac vi Abed-nego nuu

ñuu ja tñii Babilonia, te saa ni sa'a rey yun. Te ni kendoo maa Daniel nuu ve'e tñiuu ja tatnuni rey.

3

Ni tatnuni rey ja vi chiñu'u ñayiu chu'chi kuu oro

¹ Ni tatnuni rey Nabucodonosor ja ni ka sa'a in chu'chi jin oro, ja sukun oko uxi metro, te uni metro ja jite, te ni ka jinkani de yoso ka'nu nani Dura, ñuu ja tñii Babilonia. ² Yun te ni kana ña rey Nabucodonosor jin tee ka tatnuni nuu sava ñuu, vi tee ka tatnuni nuu soldado, vi tee ka xteku ña, vi tee ka yinda'a xu'un, vi tee ka ja'nde kuechi, vi ndi'i tee ka netñiuu nuu ñuu ja kikuei de nuu koo viko ja vi sa'a ii de chu'chi ja ni tatnuni rey Nabucodonosor ja ni ka jani. ³ Te ni ka ndututu tee ka tatnuni nuu sava ñuu, vi tee ka tatnuni nuu soldado, vi tee ka xteku ña, vi tee ka yinda'a xu'un, vi tee ka ja'nde kuechi, vi ndi'i tee ka netñiuu nuu ñuu, nagua ja vi sa'a de viko nuu vi sa'a ii de chu'chi ja ni tatnuni rey Nabucodonosor ja ni ka jani. Te ni ka junkuiin de ja'a nuu nukuiin chu'chi yun. ⁴ Te tee ni teku tñiuu ja kana de kaxtno'o de nuu keja'a viko yun, ni kana jaa de, te jiña'a de:

—Vi konini ndi'i ni, ka kuu ni ñayiu ñuu na'nu vi ñayiu ñuu kueli vi ñayiu ndi'i nuu sa'an ja ka ka'an ni, ⁵ ja nuu vi konini ni ja nda'i ndiki vi tnuyoo, vi nuu ka tee tamboril vi arpa vi salterio vi zampoña vi ndi'i xnuu nda'i, te vi jinkuiin jiti ni, te vi chiñu'u ni chu'chi kuu oro ja ni tatnuni rey Nabucodonosor ja ni ka jani ya'a. ⁶ Te nani

kuu ñayiu ja tu junkuiin jiti ja chiñu'u chu'chi ya'a, te vi vitna ñu'ni kuiti vi tnaa ña jin nuu in jitnu ja kandanda'a —jiña'a de.

⁷ Te yun guaa nuu ni ka onini ñayiu ndi'i ñuu ja ni nda'i ndiki vi tnuyoo, vi ni ka tee tamboril vi arpa vi salterio vi zampoña vi ndi'i xnuu nda'i, te ndi'i ñayiu ñuu na'nu vi ñayiu ñuu kueli vi ñayiu ndi'i nuu sa'an ka ka'in, ni ka junkuiin jiti, te ni ka chiñu'i chu'chi kuu oro, ja ni tatnuni rey Nabucodonosor ja ni ka jani de.

⁸ Su tiempu saa, ni ja'ankuei sava tee ndichi nuu rey, te ni ka ka'an kuechi de siki tee judio.

⁹ Te ni ka ka'an de jin rey Nabucodonosor, te ka jiña'a de:

—Koteku ni nikuii nikani, vi tata rey. ¹⁰ Maa ni, vi rey, ni kene'e ni in ley nuu tatnuni ni ja ndi'i ñayiu vi junkuiin jiti, te vi chiñu'i chu'chi kuu oro nuu ka nini ja nda'i ndiki vi tnuyoo, vi ka tee tamboril vi arpa vi salterio vi zampoña, vi ndi'i xnuu nda'i. ¹¹ Te na ñayiu tu kuini junkuiin jiti ja chiñu'i chu'chi, te vi tnaa ña jin nuu in jitnu ja kandanda'a. ¹² Su ka oo sava tee judio ja ni chitniuu maa ni ja ka tatnuni de nuu ñuu ja tnii Babilonia ya'a, ja tu ka jantno'o de tno'o ni tatnuni ni. Te tu ka nee yiñu'u de nuu chu'chi ni, te ni tu ka chiñu'u de chu'chi ja kuu oro ja ni tatnuni ni ja ni ka jani. Te tee ya'a ka kuu Sadrac vi Mesac vi Abed-nego —ka jiña'a de.

¹³ Yun te ni kiti ndeva'a ini Nabucodonosor, te ni tatnuni de ja ni ka junkuaka ña jin Sadrac vi Mesac vi Abed-nego. Te nuu ni jinokuei de jin nuu rey, ¹⁴ te ni jikan tno'o ña rey Nabucodonosor, te jiña'a de:

—¿A ndija, vi Sadrac, Mesac vi Abed-nego, ja tu ka nee yiñu'u ron nuu chu'chi rin, te ni tu ka chiñu'u ron chu'chi kuu oro ja ni tatnuni rin ja ni ka jani yun? ¹⁵ Te vitna, ¿a vi junkuiin jiti ron, te vi chiñu'u ron chu'chi ni tatnuni rin ja ni ka sa'a nuu vi konini ron ja nda'i ndiki vi tnuyoo, vi ka tee tamboril vi arpa vi salterio vi zampoña vi ndi'i nuu xnuu nda'i? Chi nuu ja ma vi chiñu'u ron chu'chi yun, te vitna ñu'ni kuiti vi tnaa ña jin ron in nuu jitnu ja kandanda'a. Te nuu saa, ¿te na chu'chi kuu ia skaku ni'nu ña jin ron nuu nda'a rin? —jiña'a de.

¹⁶ Te ka jiña'a Sadrac vi Mesac vi Abed-nego:

—Masu nini kuu, vi rey Nabucodonosor, ja vi ka'an ni'nu san ja ja'a san siki tno'o ya'a. ¹⁷ Maa Dios, ia xiin nuu ka jinokuechi san, kuu ia kuu skaku ni'nu ña jin san nuu jitnu ja kandanda'a yun, vi skaku ni'nu ña ya nuu nda'a maa ni, vi rey. ¹⁸ Axi nuu ja ma sa'a ia Dios san saa, su ja kokuni maa ni, vi rey, ja ma vi kunokuechi san nuu chu'chi ni, te ni ma vi chiñu'u san chu'chi kuu oro ja ni jani ni yun —ka jiña'i.

Ni ka kaku ni'nu ndi uni suchi kuechi yun nuu jitnu ñu'u

¹⁹ Yun te ni kiti ndeva'a ini Nabucodonosor, te vi ni ndukua'a ñu'u de ja kiti ini de siki Sadrac vi Mesac vi Abed-nego. Te ni tatnuni de ja vi sasaa guagua'a jitnu yun uja ka jichi saa nagua ka sasaa sava ka jichi. ²⁰ Te ni tetniuu de sava soldado de, tee inu ndakui ka, ja vi ku'ni de Sadrac vi Mesac vi Abed-nego, te na vi tnaa ña de nuu jitnu kandanda'a yun. ²¹ Yun te ni ka

jinkonu'ni ndi uni suchi kuechi ya'a jin sa'un tikani ja ka ni'nui vi sa'un tinani ja ka nu'ni xini, vi ndijain, vi sava ka sa'un ka ni'nu ii, te ni ka tnaa ña jin nuu jitnu ja vi kanda'a kuakua'a. ²² Te ja siun ni tatnuni rey ja ñama na vi skunku de, te jitnu yun, chi ni saa ndeva'a ndetnuni, te ni ja'ni ña yaa ñu'u yun jin soldado ja ni ka tnaa ña jin Sadrac vi Mesac vi Abed-nego. ²³ Te ndi uni suchi kuechi ya'a ka nu'ni nda'i vi si'in, ni ka kanakau nuu jitnu ja kanda'a kuakua'a ñu'u.

²⁴ Yun te ni yu'u rey Nabucodonosor, te ñama kuiti ni ndakoo de, te ni jikan tno'o de tee ka xteku ña jin de:

—¿A masu uni tee ka nu'ni ni ka tnao nuu ñu'u yun? —jiña'a de.

Te ka jiña'a tee yun nuu rey:

—Jandaa ja saa kuu, vi rey.

²⁵ Te jiña'a rey:

—Su sein, chi kuun de ndia'a san ni ka ndajin de ka jiondita de sagua nuu ñu'u yun. Te ni tu ndee ka na'a sa'un de ja vi kai de, te tee kuu kuun, chi vi na jito in chu'chi jito de —jiña'a de.

²⁶ Yun te ni kuyatni Nabucodonosor yu'u jitnu nuu ja'nu kuakua'a ñu'u yun, te ni kana de:

—Sadrac, Mesac, Abed-nego, suchi ka jinokuechi nuu ia Dios oo ndee sukun, ndekuei nuu ñu'u jian, te ne'ekuei —jiña'a de.

Yun te ni ndekuei nuu ñu'u yun. ²⁷ Te ni ka kututu ndi'i tee ka tatnuni nuu sava ñuu, vi sava ka tee ka netniuu, vi tee ka tatnuni nuu soldado, vi tee ka xteku ña jin rey, nagua ja vi kondia'a de suchi kuechi yun, naxa ni kuu ja tu ni teñu'u ña ñu'u yun. Te ni invaa ixi xini, tu ni ndutu, te

ni tu ni ka kasun sa'uin, te ni ja tu ka ja'an xiko ñua'in. ²⁸ Yun te jiña'a Nabucodonosor:

—Ka'nu kuu ia Dios Sadrac vi Mesac vi Abed-nego ja ni tetniuu ya ia jinokuechi nuu ya ja skaku ni'nu ya suchi ka jinokuechi nuu maa ya. Chi ni ka ondetu ka'nui nuu ya, te tu ni ka skunkui tno'o ni tatnuni san ja kuu san rey, chi ni ka sokoi mai ja vi kui ama ka ja vi kunukuechi axi vi chiñu'i inka chu'chi ja masu Dios mai kuu. ²⁹ Te yun guaa vitna, te tatnuni san ja nani kuu ñayiu ja kane'e jin ia Dios Sadrac vi Mesac vi Abed-nego, te na vi skuechi kueli ña jin, te na vi xnaa ndi'i ve'i, tu ni ja sa'i a ñayiu ñuu na'nu axi ñayiu ñuu kueli ka kui, a nani kuu sa'an ja ka ka'in, chi tu na inka Dios ja kuu skaku ni'nu ña sua'a —jiña'a de.

³⁰ Yun te ni jiña'a rey nuu Sadrac vi Mesac vi Abed-nego in tniuu ka'nu ndeva'a ka ja vi kotatnuni nuu ñuu ja tñii Babilonia yun.

4

Ni ndakani Nabucodonosor jani ni jani de

¹ Maa san kuu Nabucodonosor, rey ñayiu ndi'i ñuu na'nu vi ñayiu ñuu kueli ja ka oo nii ñuyiu vi ndi'i nuu sa'an ja ka ka'in. Vi koo vii vi koo va'a ni, vi vi koo mani ni.

² Jinkuaan ini san ja kaxtno'o san taka seña vi tniuu na'nu ja ni sa'a ia Dios oo ndee sukun yun jin san. ³ Ja nase vii na'nu seña sa'a ya vi nase vii ndakui tniuu na'nu sa'a ya. Su nuu tatnuni ya, chi nikuii nikani oo, te maa ya kuu Jito'o in in tatatno'o ja vajikuei.

⁴ Maa san kuu Nabucodonosor ja ni osii ini san ve'e san vi ni okusii ini san jin ndi'i jagua'a oo nuu ve'e tniuu san. ⁵ Su nuu jakuaa sua'a ni kii in jani nuu san ja ni siu'u ña, te nuu katuu san nuu jito san ni kii in ja ni ndakani ini san jin ja ni jini san yun, te ni yu'u ndeva'a san. ⁶ Yun te ni tatnuni san ja ni kikuei ndi'i tee ndichi ka oo Babilonia nuu san, nagua ja na vi kaxtno'o de naxa kei ja ni jani san yun. ⁷ Te ni kikuei tee ka jítotnuni, vi tee ka skua'a siki kimi, vi tee ndichi, vi tee tasi, te ni ndakani san ja ni jani san, su tu ni ka jini de naxa kei jani yun. ⁸ Su sandi'i ni ka, te ni kee Daniel nuu san, suchi suni ka xnani Beltsasar, nagua nani chu'chi san, chi ini anu mai oo espíritu chu'chi ii ndeva'a, te ni ndakani san nui nagua ni jani san, te jiña'a san:

⁹ —Beltsasar, suchi tatnuni nuu tee ka jítotnuni, ja jini rin ja oo ron jin espíritu chu'chi ii ndeva'a. Te ni in tno'o oyu'u, tu nagua vijin ndeva'a kuu nuu maa ron ja ka'an ron. Konini na ndakani rin naxa ni jani rin, te ka'an ron naxa kei jani rin yun. ¹⁰ Ya'a kuu ja ni jini rin nini katuu ka rin nuu jito rin:

Ni jini rin in yutnu sukun sukun
ja nukuiin ma'ñu sagua nuu ñu'u ya'a.

¹¹ Te ni ja'nu yutnu yun, te ni kuu ndakui ndeva'a
tnu,

te vi ni jinonta xtuu tnu ndee ndika andivi,
te vi ndee jika, te ndijin nukuiin tnu.

¹² Te luu ndeva'a ka na'a nda'a tnu,
te vii ndeva'a ni kuun ndia'a tnu.
Te ndi'i ñayiu ñuyiu ni ka ni'i ja ka jai nuu tnu.
Te kati ndu'u tnu ni ka onduei kiti yuku,

te nuu nda'a tnu ni ka otnaa kiti ndagua taka ti,
te yutnu yun ni oxteku ndi'i ñayiu vi kiti.

¹³ 'Te nuu katuu ka rin nuu jito rin ni jini rin
in ia jito ña, ia ii ja makuun ndee andivi. ¹⁴ Te
ni kana jaa ndeva'a ya, te kachi ya sua'a:

Vi xndonso yutnu jian, te vi ka'nde nda'a tnu.
Vi xtajioo nda'a vijin tnu, te vi katenuu ndia'a
tnu.

Te na vi kunu kiti yuku ja ka oo kati ndu'u tnu,
vi kiti ndagua ja ka nukoo nuu nda'a tnu.

¹⁵ Su vi xndoo tindu'u tnu jin yo'o tnu nuu ñu'u
jian,

te vi ku'ni tindu'u tnu yun jin in cadena ja kuu
kaa vi bronze,

te na koo maa ne'u yuku kuii,

te na kondajin maa de ja kuu de na kuinio in
yutnu jin yuyu ja kuun ndee andivi,

te na vi koo maa de jin kiti yuku ne'u yuku kuii.

¹⁶ Te na ndasama jajintnuni de,

te na nukonee de in jajintnuni kiti,

te na koo jakue'e yun siki de nuu uja kuia.

¹⁷ Te ya'a kuu tnundo'o ja ka kachi rin ja ka kuu
rin ia jito ña,

vi tno'o ka tatnuni rin ja ka kuu rin ia ii,

nagua ja ndi'i ñayiu na vi kuni ja ia Dios oo ndee
sukun

kuu ka'nu ka ya nuu tee ka tatnuni ñuyiu.

Te na ñayiu ka'an maa ya, te chitniuu ña ya ja
kotatnuni nuu in ñuu ka'nu,

te sa'a ka'nu ña ya jin ñayiu sa'a nda'u ka, kachi
ya.

18 —Ya'a kuu jani ja ni jani maa rin ja kuu rin rey Nabucodonosor. Te vitna, vi Beltsasar, te ka'an naxa kei jani rin yun, chi ni in tee ndichi ja ka oo nuu tatnuni rin, tu ka jinkui'nu ini de ja vi kaxtno'o de naxa kei jani rin yun. Su maa ron, chi kuu ka'an ron naxa kei jani yun, chi oo ron jin espíritu chu'chi ii ndeva'a —jiña'a de.

Ni ka'an Daniel naxa kei jani rey

19 Yun te ni sa'u kuii ini san ja ndakani ini san, ja kuu san Daniel, ja suni ka xnani ña Beltsasar, te ni yu'u san jin ja vaji jajintnuni san ja ndakani ini san. Su ni ka'an rey, te kachi de:

—Beltsasar, ma ndakani ini ron jin jani yun, te ni jin naxa kei —kachi de.

Te jiña'a san ja kuu san Beltsasar:

—Jito'o san, na koo jani ya'a siki ñayiu ka ka'an u'u ña jin ni, te ja kei jani ya'a siki ñayiu ka kuini ja vi sa'a ña in jakue'e. 20 Yutnu ja ni jini ni, chi nija'nu tnu vi ni kuu ndakui ndeva'a tnu, te ni jinonta xtuu tnu ndee ndika andivi, te vi ndee ja'a ñuyiu, te ndijin nukuiin tnu. 21 Te luu ndeva'a ka na'a nda'a tnu, te vii ndeva'a ni kuun ndia'a tnu, te ndi'i ñayiu ñuyiu ka ni'i ja ka jai nuu tnu, te ndu'u tnu ni ka oo kiti yuku, te nuu nda'a tnu ni ka otnaa kiti ndagua taka ti.

22 Te yutnu yun kuu maa ni, vi tata rey, ja ni kuu sukun ni, te ni kuu ndakui ndeva'a ni. Te ja ni kuu ka'nu ndeva'a ni yun ni kenta ndee andivi, te ja tatnuni ni jika guaa ndee nuu jinkituu ja'a ñuyiu. 23 Te ja ni jini ni, vi tata rey, ja ndee andivi makuun in ia jito ña, ia ii, te kachi ya: “Vi ka'nde tindu'u tnu jin yo'o tnu nuu ñu'u jian,

te vi ku'ni tindu'u tnu jin in cadena ja kuu kaa vi bronce, te na koo maa ne'u yuku kuii, te na kondajin maa jin yuyu kuun ndee andivi, te na vi koo maa jin kiti yuku ne'u yuku kuii guaa ndee na ya'a jakue'e yun siki de nuu uja kuia”.

²⁴ 'Ya'a kuu ja kei jani ni, vi tata rey, te suni ya'a kuu tnundo'o ja tetniuu ia Dios oo ndee andivi ja vaji siki maa jito'o san rey: ²⁵ Vi kene'e siin ña jin ni ne'u ñayiu, te vi koo ni jin kiti yuku, te kokaa ni yuku nagua ka jaa isndiki, te jin yuyu ja kuun ndee andivi kondajin ni. Te saa kondo'o ni, vi rey, nuu uja kuia, guaa ndee na ndakuni ni ja ia Dios oo ndee sukun kuu ia ka'nu ka ja tatnuni ya nuu ndi'i tee ka tatnuni ñuyiu. Te na ñayiu ka'an maa ya, te chitniuu ña ya ja kotatnuni. ²⁶ Te ja ja'a ja tatnuni ja vi xtendoo tindu'u tnu jin yo'o maa yutnu yun nuu ñu'u, kei ka'an ja ndani'i ii ni kotatnuni ni nuu na ndakuni ni ja ndee andivi oo maa ia tatnuni. ²⁷ Te yun kuu ja jikanta'u san nuu ni, vi tata rey, ja kuanta'u ni joo tno'o xteku ña san: Sa'a ndaa ni, te ma sa'a ka ni yika kuechi. Ma sa'a ka ni jakue'e, te ka'an nda'u ka'an kee ni ñayiu ka kunda'u. Chi axi saa vatuni saa, te kokunuu ka ja koo vii koo va'a ni, vi rey —jiña'i.

²⁸ Te ndi'i tnundo'o ya'a ni kii siki rey Nabu-codonosor. ²⁹ Chi nuu ni ya'a uxi uu yoo, te nini jiøndita rey siki ve'e tniuu maa Babilonia, ³⁰ te ni kachi de: “Ya'a kuu maa ñuu ka'nu Babilonia ja ni sa'a maa rin ja kuu maa ñuu nuu tatnuni rin. Te ni sa'a rin jin ndi'i jaka'nu rin, nagua ja na koo jayiñu'u nuu maa rin”, kachi de.

³¹ Te vi nini ka'an ka rey tno'o yun, te ni kenta in tno'o ndee andivi, te jiña'a: "Rey Nabucodonosor, nuu maa ron ka'an rin, ja ni ka kindee nuu tatnuni ron, ³² te vi kene'e siin ña jin ron ne'u ñayiu, te vi koo ron jin kiti yuku, te kokaa ron yuku nagua ka jaa isndiki nuu uja kuia, guaa ndee na ndakuni ron ja ia Dios oo ndee sukun kuu ia ka'nu ka ja tatnuni ya nuu ndi'i tee ka tatnuni ñuyiu. Te na ñayiu ka'an maa ya, te chitniuu ña ya ja kotatnuni", jiña'a tno'o yun.

³³ Te vi maa ore saa, ni skunkuu tno'o yun siki Nabucodonosor, te ni ka kene'e siin ña jin de ne'u ñayiu, te ni ojaa de yuku nagua ka jaa isndiki, te ni ondajin yiki kuñu de jin yuyu ja kuun ndee andivi, guaa ndee ni ka kuu nani ixi xini de, na kuinio tnoo ya'a na'nu, te ni ka kuu nani tnii de na kuinio tnii kiti ndagua.

Ni nduva'a Nabucodonosor

³⁴ Te nuu ni jino tiempu, te ni ndanenuu maa san ja kuu san Nabucodonosor ichi andivi, te ni ndikui'nu kaji ini san. Yun te ni chiñu'u san ia Dios oo ndee sukun, te ni sa'a ka'nu san ja vii ndeva'a kuu ka'nu ia oo nikuii nikani. Te jaka'nu ya na koo nikuii nikani, te ja tatnuni ya na koo nuu in in tatatno'o ja vajikuei.

³⁵ Te masu nagua ka kuu sa'un ñayiu ñuyiu nuu ya,
chi sa'a maa ya nagua kuini ya,
jin ia ka oo ndee andivi vi jin ñayiu ka oo ñuyiu.
Te tu na in kuu jinkani ña jin ya, te kuña'i:
"¿Nau ja siun sa'a ni?"

³⁶ Te vi maa ore saa, ni ndikui'nu ini san, te ni ka ndajiokuiin jayiñu'u vi jaka'nu jaye'e tajan nuu tatnuni san. Te ni kikuei tee ka netniuu na'nu jin san vi tee ka xteku ña ja ni ka ndanduku ña de jin san. Te ni nukondee tuku san ja ni tatnuni san nuu ñuu san, te kua'a ka jaka'nu ni nukoneva'a san saa nagua ni oneva'a san ama ka.

³⁷ Te vitna ndakuanta'u maa san, ja kuu san Nabucodonosor, vi chiñu'u san vi sa'a ka'nu san ia kuu rey ndee andivi, chi ndi'i tniuu sa'a ya kuu tniuu ndaa, te ichi ndaa kuu ichi ya, te kuu sa'a nda'u ya ñayiu ka sa'a teyii mai —jiña'a de sua'a.

5

Ni jinkondee tno'o yika ve'e

¹ Ni sa'a rey Belsasar in viko ka'nu nuu ni kana de in mil tee ka netniuu jin de, te vi jin nuu ndi'i tee yun ni jinkondee rey ni ji'i de kua'a vinu. ² Te ja siun ja ni ndundee ini Belsasar jin vinu yun, te ni tatnuni de ja ni ka jinki'in de vasu ka kuu oro vi vasu ka kuu plata ja ni jiso ndi tata de Nabucodonosor nuu veñu'u oo Jerusalén, nagua ja nuu vasu yun vi ko'o rey, vi tee ka netniuu na'nu jin de, vi ñasi'i ja ni ka tnanda'a jin de, vi sava ka ñasi'i ka yitna'a jin de. ³ Yun te ni ka jinki'in de vasu ka kuu oro ja ni ka jiso veñu'u nuu kuu ve'e maa ia Dios ja ni oo Jerusalén, te nuu vasu yun ni ka ji'i rey vinu jin tee ka netniuu na'nu jin de, vi ñasi'i ja ni ka tnanda'a jin de, vi sava ka ñasi'i ka yitna'a jin de. ⁴ Ndi'i de ni ka

ji'i vinu, te ni ka sa'a ka'nu de chu'chi ka kuu oro vi plata vi bronce vi kaa vi yutnu vi yuu.

⁵ Te vi maa ore saa ni kenta nda'a in teyii, te ni jinkondee tee yika ve'e nuu ni ka'i jin kaka ichi nuu ye'e iti ja yoxnee nuu kandeleru ini ve'e tniuu yun. Te nuu ni jini rey nda'a yun ja tee, ⁶ te vi ni kuyaa tia'a de ja yu'u de, te ni sa'u kuii ini de ja ndakani ini de, te ni ka jinkondee si'in de ka ni'i, te vi saa vijin ni kundee de nukuiin de. ⁷ Yun te vi ni kana jaa rey, ja na vi jinkuaka de tee ka jitotnuni vi tee ndichi vi tee tasi. Te jiña'a rey nuu tee ndichi ka oo Babilonia:

—Na ndee ni tee kuu ka'u tno'o ndee yun, te ka'an de naxa kei ka'an, te skui'nu san de sa'un kua'a nditnu ja ka ni'nu maa rey, te tnaa san in jañu'u sukun ja kuu oro sukun de, te tau san de ja kokuu de tee kuu uni ja kotatnuni de nuu tatnuni san —jiña'a de.

⁸ Yun te ni kiukuei ndi'i tee ndichi ja ka jinokuechi nuu rey, su tu ni kuu vi ka'u de tno'o ndee yun, te ni ja vi kaxtno'o de naxa kei ka'an nuu rey yun. ⁹ Yun te vi ni kuyaa jika rey Belsasar ja ni yu'u ndeva'a de. Te vi tu ka nii ini tee ka netniuu na'nu jin de nagua vi sa'a de.

¹⁰ Su nuu ni onini reina ja ka sa'a ni'i ka sa'a ioo rey jin tee ka netniuu na'nu jin de, te ni kiuu ña ve'e nuu oo viko yun, te jiña'a ña:

—Koteku ni nikuii nikani, vi rey. Te ma kondi'ni ndeva'a ni, te ni ma yu'u ni. ¹¹ Chi nuu tatnuni ni, oo in tee ñu'u ña espíritu chu'chi ii ndeva'a. Te kiuu ja ni otatnuni ndi tata ni Nabucodonosor, ni jini de ja tee yun, chi kaji ini de vi ndichi de vi jini ndaa de na kuinio chu'chi.

Yun guaa ni tau ña ndi tata ni ja kuu de tee tatnuni nuu tee ka jitotnuni vi tee ka skua'a siki kimi vi tee ndichi vi tee tasi. ¹² Te tee yun, chi oo de jin in espíritu ka'nu ndeva'a, te kaji ini de vi ndichi de ja jinkui'nu ini de naxa kei taka jani, vi jinkui'nu ini de naxa kei tno'o ka oyu'u, vi jini de sandaa de ndi'i tniuu vijin. Te tee yun kuu Daniel, te ni ndaxnani ña ndi tata ni Beltsasar. Kana ni Daniel yun vitna ñu'ni, te na ka'an maa de naxa kei tno'o ja ndee yika ve'e ya'a —jiña'a ña.

¹³ Yun te ni ka jinsia'a de Daniel nuu oo rey, te jiña'a rey nuu Daniel:

—¿A maa ron kuu Daniel, in tee judio ja ni kakuiko teku ña ndi tata rin rey Nabucodonosor ñuu Judea? ¹⁴ Te ni onini rin ka ka'an ja oo ron jin espíritu chu'chi ii ndeva'a, te kaji ini ron vi jinkui'nu ini ron vi ndichi ndeva'a ron. ¹⁵ Te ja ni kikuei tee ndichi vi tee ka skua'a siki kimi nuu rin, nagua ja vi ka'u de tno'o ndee yun, te vi kaxtno'o de naxa kei tno'o yun, su tu ka jinkui'nu ini de naxa kei tno'o yun. ¹⁶ Su ni onini maa rin ka ka'an ja ja'a ron, chi kuu jinkui'nu ini ron naxa kei, vi jini ron sandaa ron ndi'i tniuu vijin. Te nuu ja kuu ka'u ron tno'o ndee yun, te kaxtno'o ron naxa kei ka'an, te skui'nu ña rin in sa'un kua'a nditnu ja ka ni'nu rey, te tnaa rin in jañu'u sukun ja kuu oro sukun ron, te kokuu ron in tee kuu uni ja kotatnuni ron nuu tatnuni rin —jiña'a de.

¹⁷ Yun te jiña'a Daniel nuu rey:

—Kendoo maa ni jin ja skuta'u ña ni, vi tata rey, te kuña'a ni nuu inka tee ja na konetniuu

de nuu ve'e tniuu ni. Su na ka'u san tno'o ndee yika ve'e yun nuu ni, te na kaxtno'o san naxa kei ka'an.

¹⁸ Maa ia Dios oo ndee sukun ni jiña'a nuu ndi tata ni Nabucodonosor nuu ni otatnuni de vi ja ni okuu ka'nu ndeva'a de vi jayiñu'u vi jaye'e tajan ni oo nuu de. ¹⁹ Te jin ja ni sa'a ka'nu ndeva'a ña ya, te ndi'i ñayiu ñuu na'nu vi ñuu kueli vi taka nuu sa'an ja ka ka'an ñayiu, ni ka oyu'u ndeva'i nuu de. Te vi sua'a ni ka ni'i ja ni ka yu'i. Te na ñayiu ka'an maa de ka'ni de, te ni oja'ni de. Te na ñayiu ka'an maa de ja kotekui, te ni ka otekui. Te ni osa'a ka'nu de na ñayiu ka'an maa de, te suni ni osa'a nda'u de na ñayiu ka'an maa de. ²⁰ Su nuu ni sa'a teyii de maa de, te ni sa'a ndee de ini anu de jin tno'o teyii yun, te ni kindee maa ia Dios nuu tatnuni de, te ni xtajioo ña ya nuu oo jayiñu'u ni oneva'a de ja ni okuu de rey. ²¹ Te ni ka kene'e siin ña jin de ne'u ñayiu, te jajintnuni de ni nduu inuu jin kiti. Te in ni ni ka oo de jin mentu yuku. Te ni ojaa de yuku, nagua ka jaa isndiki, te ni ondajin yiki kuñu de jin yuyu ja kuun ndee andivi, guaa ndee nuu ni ndakuni de ja ia Dios oo ndee sukun kuu ia ka'nu ka ja tatnuni ya nuu ndi'i tee ka tatnuni ñuyiu, te na ñayiu ka'an maa ya, te chitniuu ña ya ja kotatnuni. ²² Te maa ni, vi tata rey Belsasar, ja kuu ni se'e ndi Nabucodonosor, ja jini ni ndi'i naxa ni ndo'o ndi tata ni, te visi ni saa, te tu kuini ni ja sa'a nda'u ni maa ni. ²³ Chi saa sua'a ni sa'a teyii ni maa ni siki Jito'o Dios oo ndee andivi, te ni tatnuni ni ja ni ka jinki'in vasu ii ja ni su'u ndi tata ni nuu veñu'u ya, te nuu vasu yun ka ji'i

maa ni vinu jin tee ka netniuu na'nu jin ni, vi jin ñasi'i ja ni ka tñanda'a jin ni, vi sava ka ñasi'i ni. Te ni ka sa'a ka'nu ni chu'chi ka kuu plata vi oro vi bronce vi kaa vi yutnu vi yuu, chu'chi ja ni tu ka ndia'a, ni tu ka nini, te ni tu ka jinkui'nu ini. Su tu ni ka sa'a ka'nu ni Dios, ia xiin nunda'a oo ja jichi ja kandao, te maa ya ndeka ña jin ndi'i ja sa'a ni.

²⁴ Yun kuu ja ni tetniuu ya nda'a ja ni tee tno'o yun. ²⁵ Te tno'o ndee yun ka'an sua'a: “Mene, Mene, Tekel, Uparsin”. ²⁶ Te sua'a kei ka'an tno'o yun: “Mene” kei ka'an ja ni ka'u ia Dios kiuu ja tatnuni ni, te ja ni jani ya kiuu sandi'i. ²⁷ “Tekel” kei ka'an ja ni chikua'a ña ya jin ni, te ja'ni ka ña ja kovee ni nagua kuini ya ja kovee ni. ²⁸ Te “Peres” kei ka'an ja ni te'nde nuu tatnuni ni, te sagua vi kendoo jin ñayiu Media te sagua jin ñayiu Persia —jiña'i.

²⁹ Yun te ni tatnuni Belsasar ja ni ka skui'nu ña jin Daniel in sa'un kua'a nditnu, te ni ka tnaa in kaa kuu oro sukuin, te ni ka kana de nuu ñayiu ñuu ja Daniel kuu in tee kuu uni ja tatnuni.

³⁰ Te vi maa nuu jakuaa saa, ni ka ja'ni ña jin Belsasar, rey ñayiu Babilonia, tatatno'o caldeo.

³¹ Te ni jinkondee Darío, tee ñuu Media, ja tatnuni de, te ja oo de uni xiko uu kuia.

6

Ni ka tnaa ña jin Daniel yau ñu'u nuu ka oo ndika'a

¹ Yun te ni junkuaan ini rey Darío, te ni tau de ciento oko tee vi kotatnuni ndi'i ñuu nuu tatnuni de. ² Te ne'u tee ya'a ni jani de uni tee vi kokuu

nija'nu ka, te in de kuu Daniel. Te nuu ndi uni tee ya'a vi kondakaxtno'o tee ka tatnuni yun nagua ja ma kee kue'e rey yun. ³ Su ñama kuiti ni kuu sukun Daniel jin ja sa'i nuu ndi'i tee ka tatnuni vi tee ka kuu nija'nu, chi ni oo ndichi kai. Te yun guaa ni ndakani ini rey ja kani ña de jin ja kotatnuni nuu ndi'i ñayiu. ⁴ Yun te ni ka nduku tee ka kuu nija'nu vi tee ka tatnuni yun naxa vi xtavi kuechi ña de jin Daniel ja tu sa'a gua'i nuu ka netniui yun. Su ja siun tee satniuu ndaa kuu Daniel, te tu ni ka ni'i de nagua kuu ja vi xtavi kuechi ña de jin. Yun guaa ña ni kuu vi ka'an kuechi de siki. ⁵ Yun te ni ka ndatno'o tna'a tee ya'a, te ni ka kachi de:

—Ma vi ni'i sa'uon nagua vi ka'an kuechio siki Daniel ya'a, maa ni nuu vi ni'i na'io ja vi ka'an kuechio siki kuu naxa ndikin Ley ia Dios mai —ka kachi de.

⁶ Yun te ni ka ndatno'o tna'a tee ka kuu nija'nu vi tee ka tatnuni ja ki'inkuei de vi ka'an de jin rey Darío. Te nuu ni jinokuei de nuu rey, te ka jiña'a de sua'a:

—Koteku ni nikuii nikani, vi tata rey Darío.

⁷ Ni ka ndututu ndi'i san jin tee ka netniuu nuu tatnuni ni, vi tee ka tatnuni nuu soldado, vi tee ka tatnuni nuu sava ka ñuu, vi tee ka xteku ña, te ni ka ndatno'o tna'a san ja kene'e ni in tno'o nuu tatnuni ni ja nani kuu ñayiu ja jikanta'u nuu nani kuu chu'chi axi nuu in teyii ja masu nuu maa ni, vi tata rey, ne'u nuu oko uxi kiuu ja vaji ya'a, te na vi tnaa ña jin yau ñu'u nuu ka oo ndika'a yun. ⁸ Vitna te tee ni tno'o yun, vi tata rey, te sa'a ni firma ni, nagua ja ma vi ndatee ñayiu inka tno'o

siin, nagua oo nuu ley maa ñayiu ñuu Media vi ñuu Persia ja ma kuu vi xnaa ñayiu —ka jiña'a de.

⁹ Yun te ni sa'a rey Darío firma de nuu tutu ni kene'e de nuu tatnuni de ja saa kokuu.

¹⁰ Te nuu ni jini Daniel ja ni sa'a de firma de nuu tutu ni kene'e de nuu tatnuni de yun, te ni ndiui ve'i, te ni ndakunei ventanai ja ndia'a ichi nuu oo Jerusalén, te ni ojinkuiin jiti uni jichi ja kiuu ja ni ondakuatui nuu ia Dios, vi ni ondakuanta'ui nuu ya, nagua ni kutua'a mai ja sa'i. ¹¹ Yun te ni ja'ankuei tee yun ve'e Daniel, te ni ka nuku'un ña de, oi ndakuatui nuu ia Dios vi jikanta'ui nuu ya. ¹² Te ñama kuiti ni ja'ankuei de nuu oo rey, te ni ka ka'an de ja ja'a tno'o ja ni tatnuni maa rey, te ka jiña'a de:

—Tata rey, ¿a masu ni sa'a ni firma ni nuu in tutu nuu tatnuni ni ja nani kuu ñayiu ja jikanta'ui nuu nani kuu chu'chi axi nuu in teyii ja masu nuu maa ni, vi rey, ne'u oko uxi kiuu, te vi tnaa ña jin nuu yau ñu'u nuu ka oo ndika'a yun? —ka jiña'a de.

Te ni ka'an rey, te jiña'a de:

—Jandaa ndija ja saa ni tatnuni san, nagua oo maa ley ñayiu Media vi ñayiu Persia ja ma kuu na in kuiso kava —jiña'a de.

¹³ Yun te ka jiña'a de nuu rey:

—Nuu saa, te Daniel, suchi ni ka jiso ndeva'a ña ja kui tatatno'o Judá, tu nee yiñu'i nuu ni, vi tata rey, te ni tu jantno'i tno'o ni tatnuni ni ja ni ka xtutenuu, chi saa ni ndakuatui nuu chu'chi uni jichi ja kiuu —ka jiña'a de.

¹⁴ Te nuu ni onini rey tno'o yun, te ni kusuchi ndeva'a ini de, te ni nduku de naxa skaku ni'nu de Daniel. Te vi ni nduu ni nduku de naxa skaku ni'nu ña de, guaa ndee nuu makee nikandii. ¹⁵ Su ni ja'ankuei tuku tee yun, te ni ka jionduu ña de jin rey, te ka jiña'a de:

—Kona'a ni, vi tata rey, ja ley ñayiu ñuu Media vi ñuu Persia, chi ni in tno'o ja kene'e rey axi tatnuni de, ma kuu ja junaa —ka jiña'a de.

¹⁶ Yun te ni tatnuni rey ja ka junkuaka de Daniel ja vi tnaa ña de yau ñu'u nuu ka oo ndika'a. Su ama ka ja vi tnaa ña de, te jiña'a rey nuu Daniel:

—Maa Dios ron, ia xiin nuu siun ni jinokuechi ron, na skaku ni'nu ña jin ron —jiña'a de.

¹⁷ Te nuu ni ka tnaa de Daniel, te ni ka junki'in de in kava, te ni ka jasi de yu'u yau ñu'u yun, te ni tee rey seyu ja kuu xe'e ñu'u nda'a de, vi xe'e ka ñu'u nda'a tee ka netniuu na'nu jin de, nagua ja tu na in kuu ndasama tno'o ni ka tatnuni de siki Daniel. ¹⁸ Yun te kuano'o rey nuu ve'e tniuu de, te vini tu ni jaa xini de, te ni jinkotuu de ni kixin de, te ni tu ni nduku de ni in yaa ja kusii ini de, te vini ña ni kii ñua'na nuu de ja kusun de nuu jakuaa yun.

¹⁹ Te vi nani ni tuu kunu, te ni ndakoo de, te ñama kuiti ni ja'an de nuu oo yau ñu'u nuu ka oo ndika'a yun. ²⁰ Te nuu ni kuyatni rey nuu oo yau ñu'u yun, te vi ndanda'u ni kana de jin Daniel, te jiña'a de:

—Daniel, suchi jinokuechi nuu ia Dios tekku, ja ni kuu ni skaku ni'nu ña Dios ron yu'u ndika'a

jian, ia xiin nuu siun ni jinokuechi ron? —jiña'a de.

²¹ Yun te jiña'a Daniel nuu rey:

—Koteku ni nikuii nikani, vi tata rey. ²² Ni tetniuu Dios san, ia jinokuechi nuu ya, ja ni jasi ya yu'u ndika'a ya'a, nagua ja ma vi sa'a ña ti ni in jakue'e jin san, chi ja jini maa ya ja tu na kuechi tavi san nuu ya, te ni tu na in jakue'e sa'a san nuu ni, vi tata rey —jiña'i.

²³ Yun te ni kusii ndeva'a ini rey ja ja'i, te ni tatnuni de ja ni ka ndatau ña jin Daniel nuu yau ñu'u yun. Te nuu ni ka ndatau ña de jin Daniel, te ni tu na ndee na'i ja tuji, chi ni kukanu ini ia Dios. ²⁴ Yun te ni tatnuni rey ja ni ka jinkuaka ña jin tee ni ka ka'an kuechi siki Daniel, te in ni ni ka tnaa ña jin maa de vi ñasi'i de vi se'e de yau ñu'u nuu ka oo ndika'a yun. Te vi kuini ka ja vi kunjino va'a de, te ni ka kakuiko ña ndika'a yun, te vi ni ka skuechi kueli ti yiki de.

²⁵ Yun te ni tee rey Darío in tutu nuu ndi'i ñayiu ñuu na'nu vi ñayiu ñuu kueli vi sa'an ja ka ka'in ja ka oi ndi'i ñuu nuu tatnuni de nuu jiña'a de:

—Kuini san ja vi koo mani ni, te vi koo vii vi koo va'a ni. ²⁶ Vitna te kene'e maa san in tno'o nuu tatnuni san, ja ndi'i ñuu nuu tatnuni san na saa na tu'u ñayiu vi chiñu'i, te vi sa'a ka'nui ia Dios Daniel.

Chi maa ya kuu Dios tekú,
te oo ya nikuii nikani,
te ma naa nuu tatnuni ya,
te ni ma naa sa'un ja kuu ka'nu ya.

²⁷ Te maa ya kuu ia ndatau ña vi skaku ni'nu ña,

te sa'a ya seña vi tniuu na'nu ichi andivi vi nuu ñu'u,

te maa ya ni skaku ña jin Daniel yu'u ndika'a. Kachi nuu tutu ni tee de.

²⁸ Te ni kee vii ni kee va'a Daniel ya'a ndi'i ni kuia ja ni tatnuni rey Darío vi kuia ja ni tatnuni Ciro ñuu Persia.

7

Ni jani Daniel ja ni jini kuun kiti xeen

¹ Te kuia xtnaño'u ja ni tatnuni Belsasar, rey Babilonia, ni jika in jani nuu Daniel nini katui kixin nuu jitoi. Te nuu ni ndotoi, te ni tei ja ka ndanuu ka ni jini nuu jani yun.

² Te ya'a kuu tno'o ja ni tee Daniel: Ni jani san nuu jakuaa ja ni jini san ni junki'i tachi nuu ndi kuun lado ichi andivi, te ni kagua ndute ñu'u nuu mar ka'nu ndeva'a. ³ Te nuu mar yun ni kanakuei kuun kiti xeen na'nu ndeva'a, te ndi siin ndi siin ka ndaa in in ti. ⁴ Te kiti xtnaño'u, chi na kaa in ndika'a kaa ti, su oo ndijin ti na kuinio ya'a na'nu. Te vini ni ndia'a san, te ni ka tno'o ndijin ti, te ni ndakoo ndichi ti nuu ñu'u, te ni junkuiin ti jin si'in ti, na kuinio in teyii, te ni nukonee ti jajintnuni ñayiu.

⁵ Te inka kiti kuu uu ja ni jini san na kaa oso, te kane'e sukun ka ti in lado xiin ti saa inka, te yiyu'u ti uni yiki yika nuu no'o ti, te ka jiña'a nuu ti: “Ndakoo te kaa ron kuakua'a kuño”.

⁶ Te nuu ni ya'a yun, te ndia'a ni san, te ni jini san inka kiti na kaa in leopardo, te oo kuun ndijin ti ichi yata ti na kuinio tisala. Te suni oo

kuun xini kiti xeen ya'a, te ni ni'i ti jaka'nu ja kotatnuni ti.

⁷ Te nuu ni ya'a yun, te ndia'a ni san nuu jani san jakuaa yun, te ni jini san inka kiti kuu kuun, te nde'e vi ioo ndia kaa ti, te ndakui ndeva'a ndetnuni ti. Te kaa ka kuu no'o na'nu na'nu ti, te kakuiko ti ja jaa ti, te skuechi kueli ña ti, te ja ndoo ka te jain ni'nu ti. Te oo uxi ndiki ti, te siin ndeva'a na'a ti saa ndi'i kiti xeen ja ni jini san ama ka.

⁸ Te vi nini ndia'a san ndiki ti, te ni jini san ni jinonta inka ndiki luluu ne'u sava ka ndiki yun, te ni ka tno'o uni ndiki xtnañu'u, nagua ja kuu koo ndiki luluu yun. Te ndiki ya'a, chi oo nduchi nuu na kuinio ñayiu, te in yu'u ja ka'an tno'o teyii ndeva'a.

Sandaa ia Dios kuechi

⁹ Te vi saa ni ndia'a san guaa ndee ni ka junkuiin mesa nuu tatnuni, te ni junkoo in ia tekun deen nuu ni jinkoo ñuyiu, te ni'nu ya in sa'un yayaa na kuinio yua'a. Te yayaa ixi xini ya na kuinio ixi yaa vivii, te mesa nuu tatnuni ya vi nda'a ja yi'i yun kuu na kuinio yaa ñu'u.

¹⁰ Te nuu oo ya ni kee in yute ja kuu nino'o ñu'u ja kai, te kuakua'a ñayiu ka jinokuechi nuu ya vi kua'a ndeva'a ndetnuni ñayiu ka nukuiin nuu ya.

Te nuu ni jinkoo ia ja ka'nde ya kuechi, te ni ka ndanune nuu liuru.

¹¹ Te vi oo ni san ndia'a san ja siun teyii ndeva'a ka'an ndiki luluu yun, te vi saa ni ndia'a

san guaa ndee ni ka ja'ni ña jin kiti xeen yun, te ni ka skuechi kueli yiki kuñu ti, te ni ka tnaa nuu ñu'u ja na kai ti. ¹² Te suni ni ka kindee jaka'nu ka neva'a sava ka kiti xeen yun. Su ni ka jandetu ja vi koteku ni ti ndesaa ka tiempu guaa ndee na kenta kiuu ja vi kuu maa ti.

¹³ Te vi oo ni san ndia'a san nuu jani san jakuaa yun,
te ni jini san nuu viko ja vaji in ia na kaa in se'e
teyii
ja kua'an ya nuu oo ia tekun deen nuu ni jinkoo
ñuyiu,
te ni ka sia'a yatni ña nuu ya.

¹⁴ Te ni ka chitniuu ña jin ya vi ni ka jiña'a
jayiñu'u nuu ya,
vi ja kotatnuni ya,
nagua ja ndi'i ñayiu ñuu na'nu vi ñuu kueli vi
sa'an ka ka'in,
na vi kunukuechi nuu ya.
Te tniuu nee ya kuu in ja konee ya nikuii nikani
ja ma ya'a,
te nuu tatnuni ya kuu in nuu ma naa sa'un.

*Ni kaxtno'o in ia jinokuechi yun naxa kei jani
Daniel*

¹⁵ Te ni yu'u ndeva'a maa san ja kuu san Daniel, vi ni sau kuii ini san jin ja ni jini san nuu jani yun. ¹⁶ Te ni jintna'a yatni san in ia jinokuechi ja ka oo yun, te ni jikan tno'o san naxa kei ndija ndi'i ja ni jini san yun. Te ni ka'an va'a ya ja kaxtno'o ya naxa kei, te kachi ya:

¹⁷ —Ndi kuun kiti xeen ya'a ka kuu kuun rey ja vi kotatnuni nii ñuyiu. ¹⁸ Su nuu kuee ka, te vi ndani'i ñayiu ñuu maa ia Dios oo ndee sukun

nuu vi kotatnuni yun, te siun ni vi kotatnuni nikuii nikani —kachi ya.

¹⁹ Yun te ni kuini san ja kuni san siki kiti kuu kuun yun, ja siun siin ndeva'a kaa ti saa sava ka kiti xeen yun, te ioo ndeva'a na'a ti, chi kaa ka kuu no'o ti, te tnii ti ka kuu bronce, te kakuiko ti ja jaa ti, te skuechi kueli ña ti, te ja ndoo ka, te jain ni'nu ti. ²⁰ Te suni ni kuini san ja kuni san siki ndi uxi ndiki ja ka oo xini ti, vi inka ndiki luluu ja ni jinonta, te ni ka kanakau uni ka ndiki yun. Te ndiki luluu ya'a, chi oo nduchi nuu vi yu'u ja ka'an tno'o teyii ndeva'a, te vi ka'nu ka na'a saa sava ka ndiki yun. ²¹ Te ni jini san ja ni ndakoo ndiki ya'a ni ka jaxin tna'a jin ñayiu maa ia Dios, te ni kundee, ²² guaa ndee ni jino ia tekun ndee nuu ni jinkoo ñuyiu. Te ni sandaa ya kuechi ja ja'a ñayiu ñuu maa ia Dios oo ndee sukun yun. Te ni jino maa kiuu ja ni ka ni'i ñayiu ñuu maa ya ja vi kotatnuni.

²³ Te kachi ia jinokuechi yun:

Kiti xeen kuu kuun yun kuu tee kuu kuun ja kotatnuni ñuyiu,
te siin ndeva'a kokuu de saa sava ka tee ka tatnuni,
te kakuiko de ñayiu ñuyiu, te skuechi kueli ña de,
te kuain ni'nu ña de.

²⁴ Te ndi uxi ndiki yun kei ka'an ja nuu tatnuni yun kekuei uxi ka rey.

Te yata tee yun te kii inka rey, te siin ndeva'a koo de saa sava ka tee xtnañu'u,
te xtajioo de uni ka rey yun.

²⁵ Te kane'e de jin ia Dios oo ndee sukun

te ndeva'a ndetnuni sa'a de ñayiu ñuu ya,
te nduku de ja sama de kiuu viko vi Ley,
te vi kendoo ñayiu ñuu ia Dios nuu nda'a de nuu
uni kuia yosava.

²⁶ Su junkoo ia ja ka'nde ya kuechi,
te kindee ya jaka'nu ndiso de,
te vi xnaa ña jin de ja naa de nikuii nikani.

²⁷ Yun te vi kuña'a ya nuu tatnuni vi jaka'nu
vi javii ndeva'a oo ndi'i nuu ka tatnuni ñayiu
ñuyiu ja oo chii andivi,
nuu ñayiu ñuu maa ia Dios oo ndee sukun.
Te nuu vi kotatnuni kokuu in nuu kotatnuni
nikuii nikani,
te ndi'i tee ka tatnuni ñuyiu vi kokunukuechi de
nui,
te vi kokuantno'o de.

²⁸ Te ya'a kuu ndi'i ja ni ndakani ya ja ja'a jani
ya'a. Te ja maa san ja kuu san Daniel, chi ni
kendoo san jin ja ndakani ndeva'a ini san, te vi
ni kuyaa tia'a san. Su tu ni ndakani san nuu ni
in ñayiu, chi ni tava'a maa san nuu anu san.

8

Ni jani Daniel ja ni jini in karneru vi in chivatu

¹ Te kuia kuu uni ja tatnuni rey Belsasar, ni
jika tuku in jani nuu maa san ja kuu san Daniel,
nuu ni ya'a ja ni jani san ndee ama ka. ² Te nuu
jani yun, ni jini san ja oo san maa ñuu ka'nu
Susa nuu tatnuni rey ja oo ñuu nuu tñii Elam,
te ni jini san ja oo san yu'u yute Ulai. ³ Te ni
ndonenuu san, te ni jini san in karneru ja oo ti
yu'u yute yun, te ka oo uu ndiki nani ti, su kuee
ni jinonta in ndiki yun, te kani ka saa inka. ⁴ Te

ni jini san kachi'i karneru yun ichi kua'a vi ichi satni vi ichi nuu makee nikandii. Te ni in kiti, tu ka kundee ini ti ja vi jintna'a ña ti, te ni tu na in kuu ja skaku maa nuu nda'a karneru yun. Te sa'a maa karneru yun nagua kuini ti, te in kiuu in kiuu ni kuu ndakui ka ti.

⁵ Te nini ndakani ini san nagua kuu ja ni jini san yun, te ni kenta ni in chivatu ja vaji ti ichi nuu makee nikandii ja na kuinio ndagua ti nii ñuyiu vaji ti. Te ni tu jain ti nuu ñu'u, te oo in ndiki kani ndeva'a ti ne'u nduchi nuu ti. ⁶ Te kua'an ti ndee nuu oo karneru ja oo uu ndiki ja ni jini san, oo ti yu'u yute yun, te ni jinkachi'i ña ti jin ndi'i jandakui ti. ⁷ Te vi ndia'a san, te ni jino ti nuu oo karneru yun, te ni kachi'i ña ti vi ndee ni xtuji ña ti, te ni ja'nu ti nduu ndiki kiti yun. Te karneru yun, chi tu ni kundee ti ja vi kaxin tna'a ti jin chivatu yun. Yun te ni skunta ña ti ndee nuu ñu'u, te ni jain ni'nu ña ti, te tu na in ni kuu ja skaku ni'nu karneru nuu nda'a chivatu yun.

⁸ Te ni kuu ka'nu ndeva'a chivatu yun, su nuu ni kuu ndakui ndeva'a ti, te ni tna'nu ndiki ti ja kani ka yun, te nuu tniuu ni nanakuei kuun ka ndiki na'nu ja ka yinuu ichi ndi kuun lado ñuyiu. ⁹ Te nuu in ndiki yun ni kana inka ndiki luluu, ja ni ja'nu ndeva'a ichi kua'a vi ichi nuu kana nikandii, vi ichi ñuu vii ndeva'a ja kuu Israel. ¹⁰ Te ni kuu ka'nu ndeva'a ja vi ni kenta guaa ndee nuu ka oo soldado andivi, te ni skunkuei sava kimi, te ni jain ni'nu ña. ¹¹ Te vi ni sa'a ka'nu ka maa saa ia tatnuni nuu soldado ka oo andivi, te ni kindee ja ka soko ñayiu in kiuu in

kiuu, vi ni sa'a tne'e veñu'u nuu oo ya. ¹² Te ja ja'a jakue'e ka sa'a ñayiu ñuo, te ni junkuei soldado ka oo andivi vi ja ka soko ñayiu in kiuu in kiuu nuu nda'a ndiki yun, te ndee nuu ñu'u ni skunta tno'o ndaa, te ni sa'a maa ndiki yun nagua kuini, te ndi'i ni kee gua'a.

¹³ Yun te ni onini san ja ka'an in ia jinokuechi nuu Dios, te ni jino inka ia jinokuechi, te ni jikan tno'o ña ya jin ia ka'an jin san yun: “¿Nasaa ka tiempu guaa kokuu nuu jakue'e ndeva'a ka jinio ya'a, ja ma kuu vi soko ka ñayiu in kiuu in kiuu, vi junkuei veñu'u vi soldado ka oo andivi ya'a nuu nda'a ndiki yun ja kuain ni'nu ña?”, jiña'a ya. ¹⁴ Te jiña'a ia ka'an yun: “Kokuu nuu guaa ndee uu mil uni ciento jañini vi ne'e. Yun te saa nduvii veñu'u.”

Ni kaxtno'o Gabriel naxa kei jani ja ni jini Daniel

¹⁵ Te vi nini oo maa san ja kuu san Daniel ndia'a san ja ni jini san yun, te nduku ndee san ja jinkui'nu ini san naxa kei, te vi sanaa ni ni kenta in ia na jito in tee nuu oo san. ¹⁶ Te ni onini san yu'u in tee ja kana de ndee yute Ulai, te jiña'a de:

—Gabriel, kaxtno'o nuu tee ya'a naxa kei ja ni jini de yun —jiña'a de.

¹⁷ Te nuu ni kuyatni Gabriel nuu oo san, te ni yu'u san, te ni chindei san nuu san ndee nuu ñu'u. Su kachi ya:

—Jinkui'nu ini, vi se'e ñayiu ñuyiu, chi ja ni jini ron ya'a kuu ja kokuu kiuu sandi'i.

¹⁸ Te vi nini ka'an ya jin san, te ni kixin naa san vi sua'a yindei nuu san ichi nuu ñu'u. Te ni

skandaa ña ya, te ni ndone'e ña ya, ni nukuiin san. ¹⁹ Te kachi ya:

—Kaxtno'o rin nuu ron naxa kokuu kiuu sandi'i nuu xndi'i ia Dios jin ja kiti ini ya, chi ja ni jini ron ya'a kei ka'an kiuu sandi'i ja ni jani maa ia Dios. ²⁰ Te karneru ja oo uu ndiki ni jini ron yun ka kuu rey ñuu Media vi rey ñuu Persia. ²¹ Te chivatu yun kuu rey ñuu Grecia, te ndiki kani ti ja oo ne'u nduchi nuu ti kuu rey xtna'ñu'u. ²² Te ndiki ja ni tna'nu, te nuu tniuu ni nanakuei kuun ka ndiki, ka kuu kuun rey ja kekuei nuu ñuu ka'nu yun, su masu jin jandakui maa de.

²³ Te nuu skundi'i ja vi tatnuni tee yun, nuu kentakuei ñayiu kue'e ja vi sa'i kua'a ndeva'a jakue'e,

te ndakoo in rey xeen ini,
te ndichi de jin tno'o vijin ja xnda'u ña de.

²⁴ Te kenta de ja kuu ka'nu ndeva'a de,
su masu jin jandakui maa de,
te vi sa'u kuii ini ñayiu nuu vi kuni ja xnaa de ñui,

te kundee de jin ndi'i ja sa'a de,
te xnaa de tee inu ndakui vi ñayiu ñuu maa ia Dios.

²⁵ Te jin jandichi de te kundee de xnda'u de ñayiu,

te kokuu teyii de ja in tee ka'nu kuu de,
te ni ma kaxtno'o de, te xnaa de kua'a ñayiu ka ka'in ja ka oo gua'i.

Te ndakoo de siki ia kuu ka'nu ka nuu ndi'i tee ka tatnuni.

Su xnaa ña ya jin de,
su masu jin nda'a ñayiu ñuyiu.

²⁶ 'Te ja ni jani ron siki ja ka soko ñayiu nuu mañini vi nune'e sua'a ja ni skuni ña jin ron kuu jandaa ndija. Su tava'a maa ron jin anu ron, chi nuu ya'a kua'a tiempu, te skunkuu.

Kachi ya.

²⁷ Te vi ni kuita tia'a maa san, ja kuu san Daniel, te ni oku'u san ndee saa kiuu. Yun te saa ni ndakoo san, te ni satniuu san nuu tatnuni rey. Su ni yu'u ndeva'a san ja ja'a ja ni jini san yun, chi tu ni jinkui'nu ini san.

9

Ndakuatu Daniel ja ja'a ñayiu ñuu de

¹ Te kuia xtnañu'u ja tatnuni rey Darío, seyii Asuero, in tee ñuu Media ja ni okuu de rey ñuu Babilonia, ² vi maa kuia xtnañu'u ja tatnuni de, oo maa san ja kuu san Daniel, ka'u san nuu tutu ii ja ni tee Jeremías, tee ni ondakani tno'o ia Dios ndee jana'a, nasaa kuia jiña'a Jito'o ja kendoo nda'u ñuu Jerusalén. Te ni jinkui'nu ini san ja uni xiko uxi kuia kokuu. ³ Yun te ni ndakuatu san nuu Jito'o Dios, te vi ndakuatu san vi jikanta'u san nuu ya, te ni ondite san vi ni keku'i'nu san sa'un ndayi, te ni jinkoo san nuu yaa ja ni sa'a nda'u san maa san. ⁴ Te ni ndakuatu san nuu Jito'o Dios san, vi ni na'ma san yika kuechi san nuu ya, te jiña'a san:

—Ka'nu kuu ni, vi Jito'o Dios, te vi koyu'u ni'nu ña jin ni, te skunkuu ni jin tno'o ni kee yu'u ni ja kunda'u ini ni jin ñayiu ka kutoo ña jin ni, vi ka tava'i tno'o tatnuni ni. ⁵ Ni ka sa'a san yika kuechi vi ni ka sa'a san jakue'e, ka sa'a san jane'e jayichi, vi ka kuso'o san nuu ni. Te ni ka

kujioo san nuu tno'o tatnuni ni vi nuu Ley ni. ⁶ Te tu ni ka jantno'o san tno'o ni ka ka'an tee ni ka ojinokuechi nuu maa ni, ja ka kuu de tee ni ka ondakani tno'o maa ni, ja jin sivi maa ni ka oka'an de nuu taka rey san, vi nuu tee ka tatnuni nuu ñuu san, vi nuu ndi nija'nu san vi nuu ndi'i ñayiu ñuu san Israel. ⁷ Maa ni, vi Jito'o, kuu ni ia ndaa, te maa san ka ndatna'a san ja kanoo, nagua ka ndo'o maa san vitna ja ka kuu san ñayiu Judá, vi ñayiu Jerusalén, vi ndi'i ñayiu Israel, ja ka oo yatni vi ñayiu ka oo jika, ndi'i ñuu nuu ni jatenuu ña ni, ja ja'a ja ka kuso'o san nuu ni. ⁸ Maa san, vi rey san, vi tee ka tatnuni nuu ñuu san, vi ndi nija'nu san, ni ka ndatna'a san jakanoo, chi ni ka sa'a san yika kuechi nuu ni, vi Jito'o. ⁹ Su maa ni, vi Jito'o, kuu ni ia Dios nda'u ini, vi jaka'nu ini ni yika kuechi ka sa'a san, visi ni ka kuso'o san nuu ni. ¹⁰ Te tu ni ka jantno'o san tno'o ka'an ni, vi Jito'o, ja kuu ni ia Dios san, te ni tu ka ndikin san Ley ni, ja ni taa ni jin ma'ñu sagua tee ka jinokuechi nuu ni, ja ka kuu tee ni ka ndakani tno'o ni. ¹¹ Ndi'i ñayiu ñuu san Israel ni ka jiso kava san Ley ni, te ni ka kujioo san ja tu ni ka kuini san ja vi kuantno'o ka san tno'o ka'an ni. Yun guaa ni kii tnia'a yun siki san vi tno'o ja ni kee yu'u ni ja yoso nuu Ley Moisés, tee ni ojinokuechi nuu ni, vi Dios, chi ni ka sa'a san yika kuechi nuu ni. ¹² Te ni skunkuu ni tno'o ja ni chindetu ña ni jin san vi jin tee ka kuu nija'nu ja ni ka otatnuni ñuu san, ja ni tetniuu ni in jakue'e ndeva'a siki san, ja ni tu sa'un na ama kii jakue'e ndeva'a yun nuu ñuyiu ja kitna'a inuu jin jakue'e ja ni kii siki Jerusalén.

¹³ Tata Dios, ndi'i jakue'e ya'a ni kii siki san, vi nagua yoso nuu Ley Moisés, te visi ni saa, te tu ni ka ndanduku ña san, vi Jito'o, ja chituu ña ni. Te ni tu ka xndendoo san yika kuechi san, te ni tu ka nduku san ja vi jinkui'nu ini san tno'o ndaa ni. ¹⁴ Yun guaa ni sa'a tua'a ni jakue'e yun, vi Dios, te ni tetniuu ni siki san, chi ia ndaa kuu ni, vi Jito'o Dios, jin ndi'i tniuu sa'a ni, chi tu ni ka kuini san ja vi konini san tno'o ni ka'an ni.

¹⁵ 'Jin jaka'nu maa ni, vi Jito'o Dios, te ni ndene'e ni ñayiu ñuu ni, nuu ni ka oi ñuu Egipto, te ni sa'a ka'nu ni maa ni ja teku tno'o ni ndee kiuu vitna. Su sein, chi ni ka sa'a san yika kuechi, te ni ka sa'a san jane'e jayichi. ¹⁶ Jito'o san, jin ndi'i tniuu ndaa ja sa'a ni, te tanunda'a ni xtajioo ni joo vitna ja kiti ini ndeva'a ni siki ñuu Jerusalén, chi ñuu maa ni kuu, vi yuku ii maa ni kuu. Chi ja ja'a yika kuechi ka sa'a san vi jakue'e ni ka sa'a ndi nija'nu san, kuu ja ka jaku ndee ña ñayiu sava ka tatatno'o ja ka oo yatni ya'a jin ñuu ni, Jerusalén. ¹⁷ Te vitna, vi Dios, te konini ni joo tno'o ka'an san ja jinokuechi san nuu ni, nuu ndakuatu san vi jikanta'u san nuu ni. Te sa'a ni ja na koo jayiñu'u nuu maa ni, vi Jito'o, te kunda'u ini ni veñu'u ni ja ni kendoo nda'u kendoo kee. ¹⁸ Tanunda'a ni konini ni joo tno'o ka'an san, vi Dios, te kondia'a ni, te kuni ni ja ni ka kendoo nda'u ka kendoo kee san jin ñuu nuu ka ndakakune'e sivi ni. Te ka'an san tno'o ya'a nuu ni ja jikanta'u san, su masu ja ñayiu ndaa ka kuu san, chi ja ia nda'u ndeva'a ini kuu maa ni. ¹⁹ Konini ni joo tno'o ka'an san, vi Jito'o. Koneka'nu ini ni joo, vi Jito'o. Ndaka'an ni joo

nagua ka kuu san, vi Jito'o san, te sa'a ni. Ma kokuu kuee ni ja na koo jayiñu'u nuu maa ni, vi Dios, chi ñayiu ñuu ni, vi nuu ñuu ni kuu nuu ka ndakakune'e sivi ni —jiña'a san nuu ia Dios.

Kaxtno'o naxa kei uni xiko uxi semana

²⁰ Te vi oo ni san ndakuatu san nuu Jito'o Dios, vi na'ma san yika kuechi san vi yika kuechi ñayiu ñuu san Israel, vi jikanta'u san nuu ya ja ja'a yuku ii ya. ²¹ Te vi ka'an ka san ndakuatu san nuu ya, te ni kenta ni Gabriel, ndagua ya ni jaa ya nuu oo san, ia ni jini san nuu jani ndee jaxtnañu'u, mamaa ore ni ka osoko ñayiu kiti nuu ia Dios nuu mañini yun. ²² Te ni sa'a ya ja ni jinkui'nu ini san, te kachi ya:

—Daniel, ni kee rin vitna vaji rin ja taa rin tno'o ndichi vi ja jinkui'nu ini ron. ²³ Chi nuu ni keja'a ron ja ndakuatu ron, ni tatnuni ia Dios nuu rin, te vaji rin ja kaxtno'o rin nuu ron, chi kutoo ndeva'a ña ya jin ron. Te konini gua'a tno'o ka'an rin, nagua ja jinkui'nu ini ron naxa kei ja ni skuni ña ya jin ron yun.

²⁴ Uni xiko uxi ja uja kuia kuu ja yikua'a, ja koo tnundo'o siki ñayiu ñuu ron vi siki ñuu ii ron.

Saa te ndi'i jakue'e vi ndi'i yika kuechi, nagua ja junkunya'u yika kuechi, nagua ja na koo jandaa nikuii nikani, te na skunkuu ja ni ka jini vi tno'o ja ni ka ndakani nuu ron, te kuu ii nuu altar maa veñu'u.

²⁵ Te kuini ja kuni ron vi jinkui'nu ini ron ya'a: Ja ndee kiuu vi tatnuni ja vi ndasa'a ñuu Jerusalén

vi ndee kiuu ja kii tee ni kaji Dios ja kotatnuni,
 koo uja ja uja kuia.
 Te vi ndasa'a nuu ya'u vi muro ja ndesi yu'u ñuu
 yun,
 te koo uni xiko uu ja uja kuia,
 su kokuu tiempu ja koo ndeva'a tno'o suchi ini.
²⁶ Su nuu ya'a uni xiko uu ja uja kuia,
 te vi ka'ni ña jin tee ni kaji ia Dios ja kotatnuni,
 te tu sa'un ka nagua kendoo.
 Te kii in tee kotatnuni, te ñayiu ñuu de vi xnani
 ñuu Jerusalén vi veñu'u.
 Te vi naa na kuinio nuu ndaa ndute,
 te ma junkuiin sa'un tnundo'o yun,
 guaa ndee na ndi'i ja ka jaxin tna'a ñayiu.
²⁷ Te nuu uja ka kuia,
 te sa'a kutu tee tatnuni yun in tratu jin kua'a
 ñayiu.
 Su nuu uni kuia sava, te junkani de ja ma vi ka'ni
 ka ñayiu kiti,
 ni ma vi soko kai nuu ia Dios.
 Te sa'a de in jatne'e ndeva'a nuu altar nuu ka
 soko ñayiu kiti,
 guaa ndee na kenta maa kiuu ja naa de, nagua
 ni chikua'a ña maa ia Dios,
 ja tna'a de tnundo'o jin jakue'e sa'a de yun
 —jiña'a ia Gabriel.

10

Ni jini Daniel in ia vii ndeva'a

¹ Te kuia kuu uni ja tatnuni rey Ciro, tee ñuu
 Persia, ni skuni ña ia Dios in tno'o jin Daniel ja
 suni nani de Beltsasar. Te tno'o yun kuu tno'o
 ndaa ja ka'an siki ja vi kaxin tna'a ñayiu, te ni

jinkui'nu ini de tno'o ka'an yun vi naxa kei jani yun.

² Te kiuu yun ni okusuchi ndeva'a ini maa san ja kuu san Daniel nuu uni semana. ³ Te tu ni jaa san in ja asin ndeva'a, ni tu ni jaa san kuñu, ni tu ni ji'i san vinu, te ni tu ni chi'i san maa san tatna xiko, guaa ndee nuu ni ya'a uni semana yun. ⁴ Te kiuu oko kuun yoo xtnañu'u ja ndaki'in kuia maa ñayiu judio, oo san yu'u yute ka'nu Tigris. ⁵ Te sanaa ni ndakoto san, te ni jini san in tee ni'nu in sa'un vii ndeva'a vi nu'ni chii de in sinchu ja kuu oro nino'o. ⁶ Te yeye'e yiki kuñu de na kuinio yuu yeye'e, te jandute nuu de na kuinio nuu jandute ja kuun tajan, te kai koko koko nduchi nuu de na kuinio ñu'u iti suja. Te nda'a de vi si'in de, chi vi ka yeye'e na kuinio bronce ja ni ka kuun vivii. Te tno'o ja ka'an de vi jiso kuiti na kuinio nuu ka ka'an kuakua'a ñayiu.

⁷ Te maintno'o ni maa san ja kuu san Daniel, kuu ja ni jini san yun. Te tu ni ka jini sa'un tee ka oo jin san, chi ni ka yu'u ndeva'a de, te ni ka jino de ni ka tayu'u nuu de. ⁸ Te ni kendoo maintno'o ni ka san, ndia'a san jaka'nu ndeva'a ni jini san yun. Te tu ni kuyutnu ka san, te vi ni kuyaa jika san, te ni jini san ja vi ni kuita tia'a san. ⁹ Su ni jini san ja ka'an de. Te nuu ni jini san ja ka'an de, te ni kixin naa san, vi sua'a yindei nuu san ichi nuu ñu'u katuu san. ¹⁰ Yun te in nda'a ni tnii ña jin san, te ni ndone'e ña ja ni chituu san nda'a san vi ko'ndo san nuu ñu'u. ¹¹ Te kachi de:

—Daniel, tee kutoo ndeva'a ia Dios, ndakoo te konini gua'a ron tno'o ka'an rin, chi nuu maa ron ni tetniuu ña ya ja vaji rin vitna —kachi de.

Te vi nuu ni ka'an de siun, te vi sua'a ni'i san, te ni ndakoo ndichi san. ¹² Yun te kachi de:

—Ma koyu'u ron, vi Daniel, chi ndee kiuu xtnañu'u ni jani ini ron ja jinkui'nu ini ron, te ni sa'a nda'u sa'a kee ron maa ron nuu ia Dios, te ni onini ya tno'o ni jikanta'u ron, te ja ja'a tno'o ni jikanta'u ron yun kuu ja vaji rin. ¹³ Su ni jasi ña jaka'nu ja tatnuni ñuu Persia jin rin nuu oko in kiuu. Su ni kii Miguel, in ia ka kuu na'nu ka, ja ni chituu ña ya jin rin, chi ni kendoo rin yun jin jana'nu ka tatnuni nuu ñuu Persia. ¹⁴ Te vaji rin ja kaxtno'o rin naxa kaa ja ndo'o ñuu ron kiuu ja vaji nuu kuee ka, chi ja ni jini ron yun, ka'an ja ja'a kiuu yun.

¹⁵ Te nini ka'an de tno'o yun, te yindendei ni san ichi nuu ñu'u, te tu ni ka'an sa'un san. ¹⁶ Su ni kii in ia na kaa Se'e Teyii, te ni ke'e ya ñii yu'u san. Yun te ni june san yu'u san ja ni ka'an san, te jiña'a san nuu ia nukuiin nuu san:

—Jito'o san, ja ja'a ja ni jini san ya'a, te kusuchi ndeva'a ini san, te tu oo ndakui ka san. ¹⁷ ¿Te naxa kuu ka'an san nuu ni, vi Jito'o san, ja jinokuechi san nuu ni, te tu oo ndakui san, ni tu kuu ndakuantachi gua'a san? —jiña'a san.

¹⁸ Te ni ke'e tuku ña ia na kaa Se'e Teyii jin san inka jichi, te ni ndataa ya jandakui san. ¹⁹ Te kachi ya:

—Ma koyu'u ron, te koo jin jamani, chi kutoo ndeva'a ña ia Dios. Sa'a ndee ini ron, te koo yutnu ron —kachi ya.

Te vi nini ka'an ya, te ni nuku'un ndee ini san, te jiña'a san:

—Ka'an ni, vi Jito'o san, chi ni ndataa maa ni jandakui san —jiña'a san.

²⁰ Te kachi ya:

—¿A jini ron nau ja vaji rin nuu oo ron? Saa, chi vitna te ndajiokuiin rin ja vi kaxin tna'a rin jin jaka'nu tatnuni ñuu Persia. Te nuu xndi'i rin ja vi kaxin tna'a rin jin jaka'nu yun, te kii jaka'nu tatnuni ñuu Grecia. ²¹ Su vitna te na kaxtno'o rin naxa ka'an nuu liuru ja yoso tno'o ndaa. Su nuu ka jaxin tna'a rin jin jaka'nu yun, tu sa'un na in chituu ña jin rin, maintno'o Miguel, ia tatnuni nuu ndi'i maa ron ja ka kuu ron ñayiu Israel.

11

¹ Te kuia xtna'nu'u ja tatnuni rey Darío, tee ñuu Media, suni ni ndakuña'a maa rin tno'o ndee ini nuu Miguel vi ni chituu rin ya.

Rey ja kikuei ichi norte vi ichi sur

² Su vitna te na kaxtno'o rin tno'o ndaa:

—Vi kotatnuni uni ka rey ñuu Persia. Yun te saa kotatnuni inka rey kuu kuun ja kokuu de in tee kuika ndeva'a ka saa uni ka rey yun. Te nuu kuu ndakui de jin jakuika neva'a de, te ska'an de ñayiu ñuu de ja vi ndakoo ndi'i siki rey Grecia. ³ Yun te ndakoo in rey tu ioo ja kaxin tna'a, ja kotatnuni de jin ndi'i tniuu ka'nu ja ndiso de, te sa'a de nagua kuini maa de. ⁴ Su nuu kuu ka'nu nuu tatnuni de, te te'nde, te vi kutenuu nuu ndi kuun tachi kuiñi ja yi'i ichi andivi. Te nuu ni otatnuni de, ma ndaya'a nda'a ndikin tata de. Te ni ma koo ndakui ka nuu tatnuni yun, nagua ni oo nuu otatnuni de ama ka, chi ka'nde maa ia Dios, te ndakuña'a ya nda'a ndee saa ka ñayiu.

⁵ Yun te kuu ndakui rey ichi sur, su kuu ndakui ka in tee kotatnuni nuu soldado de saa maa de. Te kuu ka'nu ka nuu tatnuni tee yun saa nuu tatnuni maa rey yun. ⁶ Su nuu ya'a ndee saa kuia, te vi sa'a nduu de in tratu, te kuña'a rey sur sesi'i de ja tnanda'a jin rey norte, nagua ja saa te vi koo mani de. Su ma ni'i ña nuu tatnuni de ja koo jin ña, te ni ma kokunuu ja tatnuni rey yun. Chi vi ka'ni ña jin maa ña, vi ñayiu ka jinokuechi nuu ña, vi se'e ña vi yii ña.

⁷ 'Su ndakoo in tna'a maa ña nuu tniuu ña, te ki'in de jin soldado de siki rey oo ichi norte, te kiukuei de ndee nuu oo maa rey yun, te kundee de kuu nija'nu de. ⁸ Te suni kuiso de chu'chi rey yun, chu'chi ja kuu kaa, vi ndatniuu vii ja ka kuu oro vi plata, te no'o jin de Egipto. Te ma kaxin tna'a ka de jin rey ichi norte yun ndee saa kuia. ⁹ Yun te kiuu rey ichi norte nuu tatnuni rey ichi sur, su kuni de ja vijin kuu, te ndajiokuiin de ñuu de.

¹⁰ 'Su vi sa'a tua'a se'e rey ichi norte ja vi kaxin tna'a de, te vi xtutu de kua'a ndeva'a soldado. Te ndakoo in de jin soldado de siki ñuu sur, te xnaa ndi'i ña de na kuinio nuu ndachitu ndute. Yun te ndajiokuiin tuku de nuu ki'in ña de ja vi kaxin tna'a de, guaa ndee kenta de nuu oo ve'e maa rey. ¹¹ Te kiti ndeva'a ini rey ichi sur, te ndakoo de ja vi kaxin tna'a de jin rey ichi norte yun jin kua'a ndeva'a ndetnuni soldado de, te ndi'i ñayiu kua'a yun junkuei nuu nda'a rey sur. ¹² Te nuu kakuiko de kua'a ndeva'a ñayiu yun, te sa'a teyii de maa de, te ka'ni de kua'a ndeva'a ñayiu yun, su masu na'a kundee de. ¹³ Chi xtutu rey ichi

norte kuakua'a ka soldado de saa jaxtnañu'u, te nuu ya'a ndee saa kuia, te ki'in de nuki'in tuku ña de jin rey ichi sur ja vi kaxin tna'a de jin kua'a ka soldado de, vi ni sa'a tua'a gua'a ka de.

¹⁴ 'Te tiempu yun vi ndakoo kua'a ñayiu siki rey ichi sur, te vi ndee tee ñuu ron Israel ja inu ni'i ndeva'a ini vi ndakoo siki tee yun, su ma vi kundee de. Saa te skunkuu ja ni skuni ña jin ron.

¹⁵ Yun te ki'in rey ichi norte, te koto de ñu'u ja ndachitu de yika muro ja ndesi yu'u ñuu, nagua ja kuu ya'a de. Te kakuiko de in ñuu ja ndesi gua'a yun. Te ma kundee rey sur ja vi kaxin tna'a, te ni soldado ja ni kaji de ja vi kaxin tna'a, chi ma vi koo ndakui de ja vi ndakoo de siki inka rey. ¹⁶ Te soldado ichi norte ja kua'ankuei ka kundee yun, vi sa'a maa de nagua ka kuini de, te ni tu na in kundee ini ja vi kaxin tna'a jin de.

Te vi koo de ñuu vii ja kuu Israel, te vi xnaa de ndi'i nagua ka junku'un de. ¹⁷ Te suni ndakani ini de ja ki'in de kakuiko de ndi'i ñuu nuu tatnuni rey sur. Yun guaa sa'a de in tratu jin rey yun, te kuña'a de in sesi'i de ja tnanda'a jin rey yun, nagua ja kuu xnaa de nuu tatnuni tee yun, su ma kee de jin nagua ndakani ini de. ¹⁸ Yun te ndakoo rey ichi norte yun siki ñuu ka oo yu'u ndute mar ja vi kaxin tna'a de. Te kakuiko de kua'a ñuu yun, su ndakoo in tee tatnuni inka ñuu, te junkani de ja kanoo ja jiña'a de nuu ñuu yun, te sa'a de ja ndendoo kanoo maa rey yun. ¹⁹ Yun te ndajiokuiin rey ichi norte yun nuu tatnuni de ñuu de, su jinkuntna'a de jin tnundo'o ja kuu de, te tu na in kuni sa'un ka ña jin de.

²⁰ 'Te nuu tniuu de nukuiin inka rey, te rey

yun tetniuu in tee xtutu xu'un impuestu, nagua ja kuu kuika nuu tatnuni de. Su nuu joo ni kiuu, te vi ka'ni ña jin de, visi masu nuu oo tno'o kiti ini, ni masu nuu ka jaxin tna'a ñayiu.

²¹ 'Te nuu tniuu de kotatnuni in tee tne'e ndeva'a, ja vini tu oo tu kaa de ja kokuu de rey. Te in kiuu sanaa ni ja tu na in nee ini, te kakuiko de nuu tatnuni jin tno'o luu ja xnda'u ña de. ²² Te xnaa ndi'i de ñayiu ka ka'an u'u ña jin de, na kuinio nuu ndachitu ndute, te xnaa ña de. Te ndi'i tu'u ka'ni de, te suni ka'ni de tee neva'a tratu ja kotatnuni de. ²³ Te xnda'u de tee vi sa'a jin de tratu, te visi jin joo ni ñayiu, te kundee de kuu nija'nu de. ²⁴ Te nuu tu ka nee tu ka kuu ini ñayiu, te kiuu de ñuu kuika ka, te sa'a de in ja tu ni ka sa'a tata de ni tata ja'nu de. Te vi ndaka'nde de jin soldado de ndi'i jakuika vi nagua vi ni'i de nuu vi kaxin tna'a de. Te ndakani ini de ja ndakoo de siki ñuu ka okutu gua'a jin muro, su ndee saa ni tiempu sa'a de siun.

²⁵ 'Te kuu teyii de ja tee ndakui kuu de, te junki'in de rey sur ja vi kaxin tna'a de jin kuakua'a soldado de. Te suni sa'a tua'a rey sur kua'a ndeva'a soldado de, tee inu ndakui ja vi kaxin tna'a de. Su ma kundee de, chi koo in tee xtuu ña jin de. ²⁶ Te vi maa tee ka jaa in ni jin de xtaa nuu mesa de, ka kuu tee vi nduku ja vi xnaa ña jin de, chi ma vi kundee soldado de, te kua'a de vi kuu. ²⁷ Te vi jinkoo nduu rey ya'a nuu invaa ni mesa, te vi ndakani ini de maa ni ja vi sa'a tna'a de jakue'e. Te vi xnda'u tna'a de, su ni in de ma kuu nagua vi sa'a de, chi kuini ka ja kenta kiuu ni jani maa ia Dios. ²⁸ Te ndajiokuuin

rey norte ñuu de jin kua'a jakuika ni'i de nuu vi kaxin tna'a de. Su ama ka ja no'o de, te sa'a de jane'e jayichi nuu veñu'u ii, nuu ni sa'a ia Dios tratu. Saa te skunkuu de nagua ni ndakani ini de. Yun te saa ndajiokuiin de no'o de ñuu de.

²⁹ 'Te nuu kenta maa kiuu ja ni jani ia Dios, te ndajiokuiin tuku rey norte yun ja ki'in de siki rey sur. Su jasandi'i ya'a, chi ma kokuu inuu jin jaxtnañu'u. ³⁰ Chi kikuei barco ja vajikuei ñuu oo yu'u ndute mar, ichi nuu makee nikandii, ja vi kaxin tna'a jin de, te yu'u ña de. Yun te ndajiokuiin de siki veñu'u ii ja ndenuu ini de jin ja kiti ini de, te sa'a de jin nagua kuini maa de. Te ndajiokuiin de chituu de jin ñayiu ni ka xndendoo tratu ni sa'a ia Dios.

³¹ 'Te vi ndakoo soldado de, te vi sa'a de jane'e jayichi ini veñu'u vi ja ndesi nuu oo veñu'u yun. Te vi jinkani de ja ka soko ñayiu in kiuu in kiuu, te nuu altar yun vi kani de in chu'chi tne'e ndeva'a. ³² Te jin tno'o luu ndeva'a kundee de xnda'u de tee ni ka xndendoo tratu ni sa'a ia Dios. Su ñayiu ja ka kutoo ia Dios, chi vi koyutnui nuu ya, te ma vi sa'i nagua kuini de. ³³ Su ñayiu ndichi ñuu yun, vi xtekui kua'a ñayiu, su ndee saa ni kiuu, te vi ka'ni ña jin, axi vi teñu'u ña jin, axi vi kuaka ña jin ki'inkuei, te vi kindee ndi'i nagua ka neva'i. ³⁴ Te kiuu vi tna'i tnundo'o yun, vi chituu na in ña joo luluu jin, te kua'a ñayiu vi koo jin, su maa ni ja vi kene'e de jayiñu'u maa de. ³⁵ Te suni junkuei sava ñayiu ndichi ñuu yun nuu tnundo'o, nagua ja nuu ka jito tnuni ña yun, te vi nduvii vi nduyayai, guaa ndee na kenta kiuu sandi'i. Chi kuini ka ja jino kiuu ni jani maa ia

Dios.

Ni sa'a teyii rey ichi norte maa de

³⁶ 'Te sa'a rey ichi norte nagua kuini maa de. Te sa'a teyii de maa de ja kuu ka'nu ka de saa ndi'i chu'chi, te kane'e de siki ia Dios ndaa. Te ndi'i kee gua'a de, guaa ndee na tetniuu maa ia Dios tnundo'o ja tna'a de, chi ndi'i nagua ni jani ia Dios, te skunkuu ya. ³⁷ Te ma chikuenta rey yun chu'chi ni ka ochiñu'u ndi nija'nu de, te ni chu'chi ka chiñu'u ñasi'i ñuu de, te ni ma konee yiñu'u de nuu inka chu'chi, chi saa sua'a sa'a ka'nu de maa de nuu ndi'i chu'chi yun. ³⁸ Te nuu tniuu chu'chi yun, chiñu'u de chu'chi ja jito muro ja ndesi yu'u ñuu yun, in chu'chi ja tu ni ka jini ndi tata de. Te nuu chu'chi yun soko de oro vi plata vi yuu vii ndeva'a, vi ndatniuu ja ndee ya'u ndeva'a. ³⁹ Te ndakoo de siki ñuu ja ka okutu gua'a jin muro, chi kukanu ini de in chu'chi inka ñuu. Te na ñayiu chiñu'u ña jin de, te kuña'a de jayiñu'u nui. Te kuña'a de tniuu na'nu ja vi kotatnuni nuu kua'a ñayiu, te ka'nde de ñu'u kuña'a de ja vi kokuu ya'ui.

⁴⁰ 'Te nuu jino kiuu ni jani ia Dios, te ndakoo rey ichi sur ja vi kaxin tna'a de jin rey ichi norte ya'a. Su ndakoo rey norte jin kua'a carreta vi tee ka yoso kuai, vi kua'a ndeva'a barco, te kiuu de ñuu rey sur yun, te xnaa ña de, na kuinio nuu ndachitu ndute, te ya'a de ki'in de. ⁴¹ Te kiuu de ñuu vii ja kuu Jerusalén, te ka'ni de kua'a ndeva'a ñayiu nuu kua'a ñuu. Su vi kaku ñayiu ñuu Edom vi ñayiu ñuu Moab, vi kua'a ñayiu ka kuu tatatno'o Amón, vi kaku nuu nda'a de. ⁴² Te tatnuni de siki sava ka ñuu, te ni ma kaku

ñuu Egipto nuu nda'a de. ⁴³ Te sa'a jajin de ndi'i ja neva'a Egipto, oro vi plata vi ndi'i ndatniuu vii. Te kundee de nuu ñayiu ñuu Libia vi ñayiu Etiopía ja vi koi nuu nda'a de. ⁴⁴ Su nuu kuni so'o de tno'o ka ka'an ñayiu ka oo ichi nuu kana nikandii vi ichi nortte, te yu'u ndeva'a de. Yun te kiti ndeva'a ini de, te kee de ki'in de ja ka'ni de vi xnaa de kua'a ñayiu. ⁴⁵ Te sa'a de ve'e sa'un vii ndeva'a nuu kotatnuni de ne'u ndute mar jin yuku vii yuku ii. Su yun kenta kiuu ja naa de, te tu na in ki'in ja chituu ña jin de.

12

Kiuu sandi'i

¹ Te tiempu yun ndakoo Miguel, ia kuu ka'nu ka nuu ia ka jinokuechi nuu Dios ja jito ya ñayiu ñuu ron.

Te kokuu in tiempu ja koo ndeva'a tno'o suchi ini,

ja vi ni tu sa'un na ama oo,

guaa ndee nuu ni ka jinkoo in in ñuu, vi guaa ndee kiuu yun.

Su nuu na kenta tiempu yun, te vi kaku ni'nu ñayiu ñuu ron,

ndi'i ñayiu ja ka yoso sivi nuu liuru maa ia Dios.

² Te kua'a ñayiu ni ka ji'i ja ka yi'i chii ñu'u vi ndatekui,

savai ja vi kotekui nikuii nikani,

te sava kai ja vi tna'i jakanoo,

ja vi koi in nuu ioo ndeva'a ka nikuii nikani.

³ Te ñayiu ndichi vi koye'i,

nagua ye'e ndika andivi.

Te ñayiu ka kaxtno'o ichi ndaa,

vi koye'i na kuinio kimi nikuii nikani.

⁴ 'Su maa ron, vi Daniel, tava'a maa ron ini anu ron tno'o ya'a, te ndakasi liuru ya'a na kondesi maa, guaa ndee kiuu sandi'i. Chi kua'a ñayiu vi kunui ya'a yun, ki'inkuei vi ndukui ja vi junkui'nu gua'a ka ini tno'o ndichi —kachi ya.

⁵ Yun te ni jini tuku maa san ja kuu san Daniel, uu ka tee ka nukuiin yu'u in yute, in de jioo ya'a, te inka de jioo yun. ⁶ Te jiña'a in tee yun nuu tee ni'nu sa'un vii ndeva'a ja kuu lino, ja nukuiin de siki ndute ñu'u yute yun:

—¿Na kiuu guaa skunkuu ja koo javii ndeva'a ya'a? —jiña'a de.

⁷ Te ni onini san ni ka'an tee ni'nu sa'un vii ndeva'a ja nukuiin siki ndute yute yun. Ni kane'e de nda'a kua'a de vi nda'a satni de ichi andivi, te ni kee yu'u de nuu ia tekun nikuii nikani, te kachi de:

—Nuu uni kuia yosava, te skunkuu ndi'i ya'a, nuu vi junkuiin ja vi xnaa jandakui ñayiu ñuu ia Dios —kachi de.

⁸ Ni onini san tno'o ni ka'an de, su tu ni junkui'nu ini san. Yun te ni jikan tno'o san de:

—Jito'o san, ¿naxa kaa ja kokuu nuu skunkuu ndi'i ya'a? —jiña'a san.

⁹ Te kachi de:

—Kua'an ichi maa ron, Daniel, chi ndesi tno'o ya'a vi koo va'a guaa ndee na kenta kiuu sandi'i.

¹⁰ Te kua'a ñayiu vi ya'a nuu tnundo'o, te vi nduvii ja vi ndee vi nduyayai. Su ñayiu kue'e, chi vi kosa'a ni mai jakue'e, te ni in ñayiu kue'e yun, ma vi junkui'nu ini. Su ñayiu ndichi, chi vi junkui'nu ini. ¹¹ Te ndee kiuu ja vi kindee ja ka soko ñayiu in kiuu in kiuu, vi guaa ndee kiuu vi

kani in chu'chi tne'e ndeva'a nuu veñu'u, te ya'a in mil uu ciento kuun xiko uxi kiuu. ¹² Su na ta'u na ndetu ñayiu ndetu ka'nu ja kentai in mil uni ciento oko xa'un kiuu.

¹³ 'Su maa ron, Daniel, kaka yutnu ron guaa ndee kiuu kuu ron, te ndatatu ron. Te kiuu sandi'i, te ndateku ron ja ni'i ron in ja kuta'u ron —kachi de, ni tee Daniel.

**Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu ndi'i ñayiu
Mixtec, Northern Tlaxiaco: Tutu ii - Ka'an ia Dios nuu
ndi'i ñayiu New Testament+**

La Santa Biblia en el mixteco del norte de Tlaxiaco

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Northern Tlaxiaco

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

1d46d274-fabd-5c6b-bfec-c3e776510466